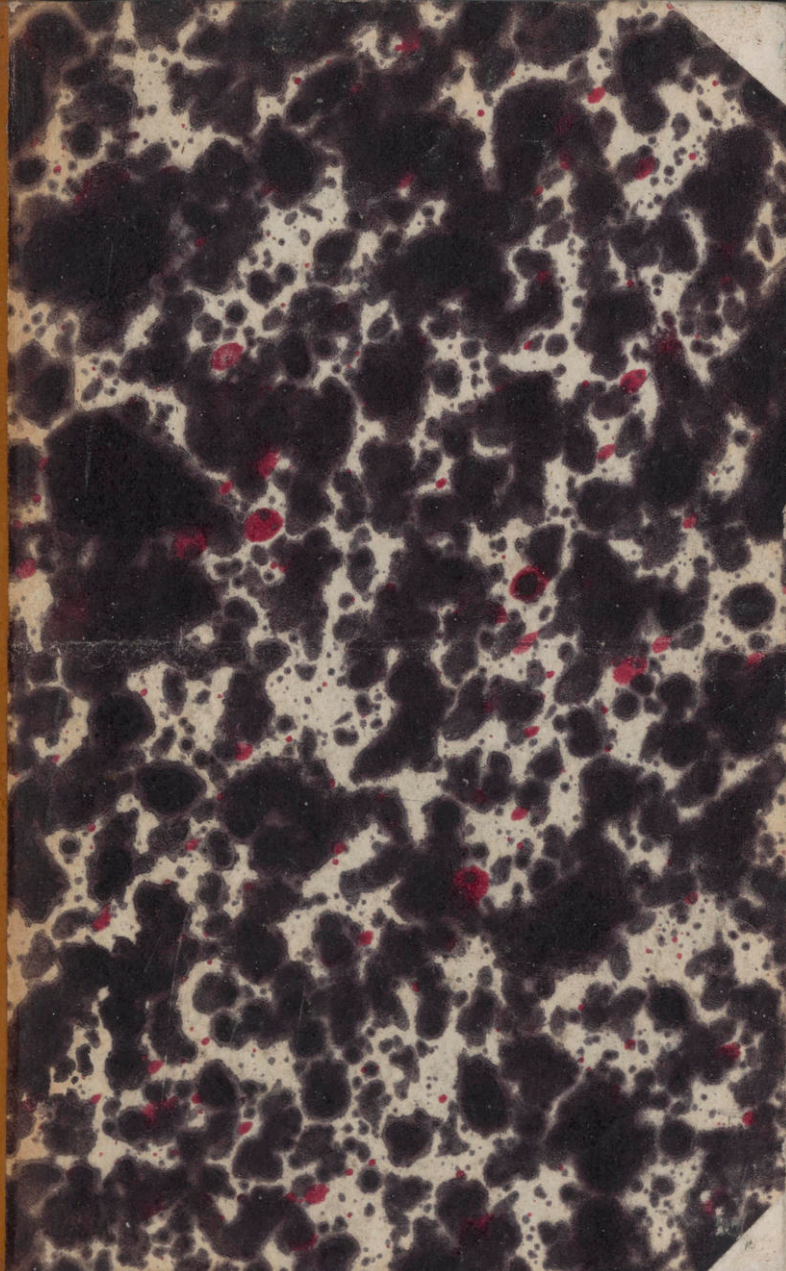

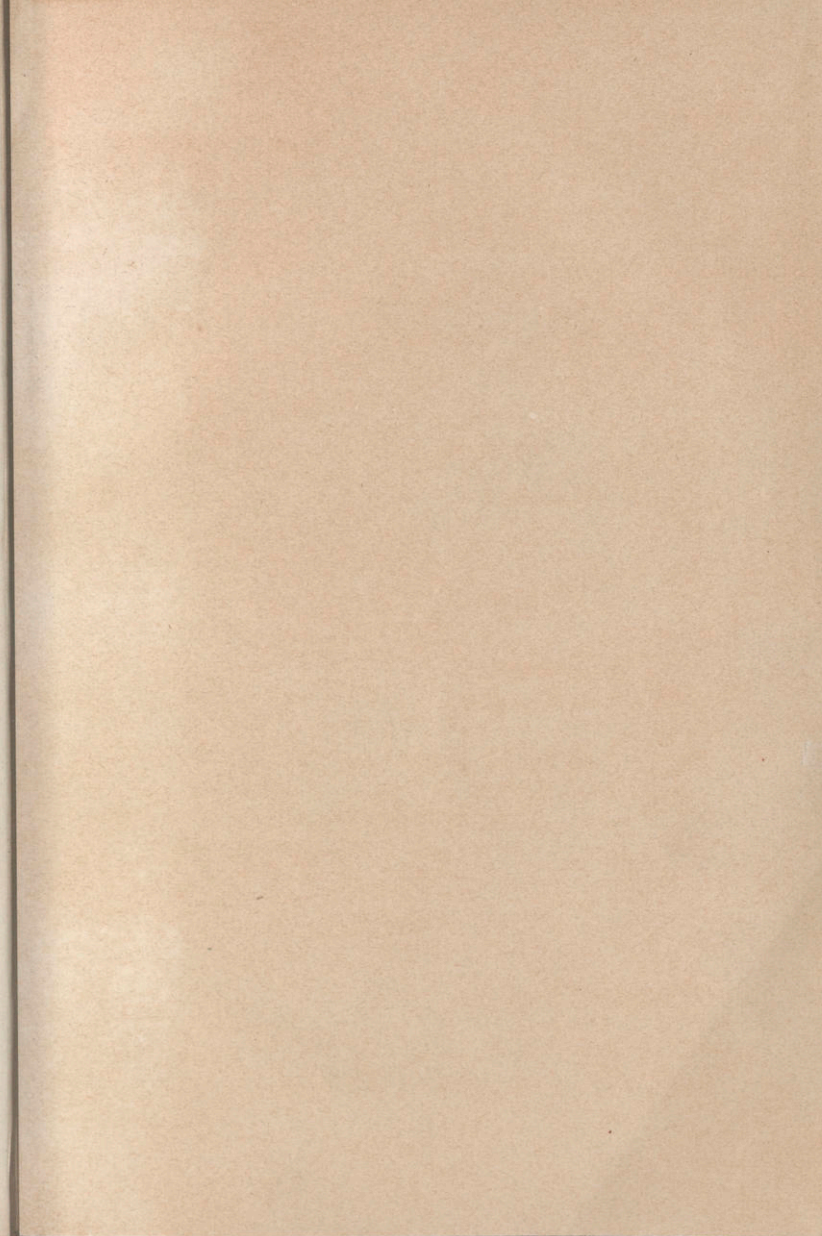

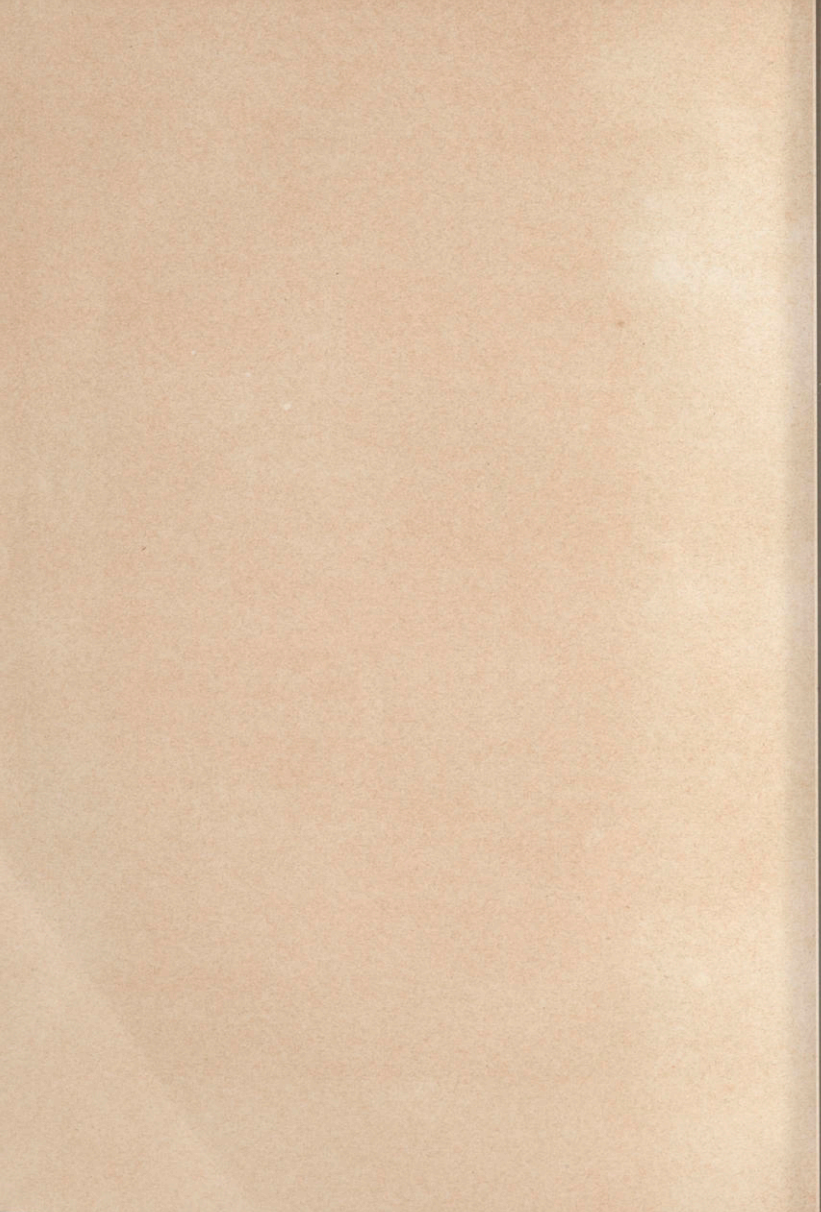
Uppsala Universitets Bibliotek

Sv. avd.

L. liv

Room.

BLOMMOR FÖR DAGEN.

Tre berättelser

af

LEA.

STOCKHOLM,
Sigfrid Flodins förlag.

STOCKHOLM,
Sigfrid Flodins boktryckeri, 1866.

Bref till Lilly

under en kanalresa.

Käraste min Lilly!

Dig, förståndiga lilla människovarelse, som vackert sitter hemma och stoppar strumpor, medan andra individer fara land och rike omkring och slita ut sina; som går till sängs på slaget tio och stiger upp med solen, under det en annan gör dagen till natt och natten till dag; som, sjelf alltid nöjd, ler åt dem som resa utomhus att söka »nöjen»; dig tillegnas dessa rader som en liten oskyldig hämnd af den du så ofta tillrättavisat, men som tills dato befunnits oförbätterlig. Du skall se, om du vill eller icke, att man dock kan ha hjertans roligt på dessa små utflygter, hvartill en orolig ande manar; du skall se det, säger jag, ty jag vet att du likafullt läser mina bref, fast de allt emellanåt ha den egenskapen att förarga dig, hvilket jag inom parentes sagdt tillräknar dem såsom en förtjenst, alldenstund du derigenom uppskakas en smula från det retsamma lugn, som är ditt hvardagsomhölje.

Alltså skall du i år lika litet undgå att komma »bums i kanalen» (jag har farit kanalvägen, begri-

per liten vän), som du i fjol undgick min »expositionsresa». Håll till godo!

Innan jag börjar min intressanta skildring, vill jag ytterligare fröjda dig med den underrättelsen, att du framdeles hvarje sommar kan ha en dylik epistel att förvänta af mig. Jag kan inte hålla mig hemma när skyarne ljusna och lärkorna drilla. Böljorna ropa mig, vindarne locka mig, de små nyckelpigorna spänna ut sina prickiga vingar, höja sig från det af dagg mättade grässtrået och hviska: »gör som jag, som jag!»

Och jag gör som de.

Du ser således, min Lilly, att du ej kan undgå ditt öde.

Hvarje resa bör naturligtvis ha minst ett mål. Min sommarutflygt hade så äfven; jag tänkte hem-söka — Borås till att börja med.

»Borås!» hör jag dig förvånad utropa.

Visste jag ej det! Samma min har också jag en gång gjort vid detta namn. Men det var ett förhastande, som jag är glad att jag fått ångra och afbedja.

Du skall få höra sedermera.

Min vän (jag har en mycket god vän i trakten af den misskända staden — hoppas du ej miss-tycker! —) min vän och jag skulle resa tillsammans på ångans vingar. Vi köpte alltså på min inrådan två biljetter till tredje klass.

Jag reser aldrig på annan klass än denna, för att kunna studera folklifvet.

Hvad behagas? Var det kassabrist påstår du? Och om än så varit — hvad mer? är jag ej svensk till lif och själ? Således, hvad hade hindrat mig att resa på andra klass, hvad på första, om jag ej haft detta mål — folklifvet — i sigte? Hvad har man kreditorer till, om ej att betala ens resor, tillsammans med en hop annat lappri, som ej lönar mödan att nämna?

Mina sluppo emellertid undan för denna gång, tack vare min dragningskraft till »kärnan af nationen».

Vi stodo några minuter i väntsalen. Hvilket virrvarr! Påpelsade resande, snyftande eller leende damer, herrar med buketter, hundar och lorgnetter. Barn med konfektpåsar, mammor och ammor, betjenter med koffertar, jungfrur med nattsäckar och hattaskar, stadsbud med paketer. Omfamningar och handtryckningar, slammer af kaffekoppar, bugningar och trampningar på damernas släp, ögonspråk och gäspningar, förmaningar och kyssar och slutligen, som ett svärdshugg på den gordiska knuten, signal med ringklockan.

I en blink är scenen förändrad.

En tillämnad kyss kommer på indragningsstat, en blick blir half i stället för full, en suck dödfödd, en omfamning förvandlad till en stöt i ryggen; alla rusa ut mot den öppnade dörren, ens biljett blir vederbörligen märkt och man sjelf inskuffad och så sätter sig denna nya »ormen länge» småningom i rörelse.

Ännu några nickningar, några viftningar med hand och näsduk och man är ur hvarandras åsyn.

Då, om man är nog lycklig att endast vara stadd på lustresa, börjar man denna genom att granska sina reskamraters utseende.

Du vet att en tredje klassens kupé innehåller flera afdelningar, vanligen förenade genom en fri midtelpassage.

I vår afdelning befann sig en väl bibehållen, fast temligen korpulent fru af obestämd ålder. Den svarta stupande hatten föll ned öfver hennes anlete som en nattlig sky öfver fullmånen. Men stjernorna — hennes välvilliga ögon — skymdes ej för det. De tindrade ganska klart mot hennes vis à vis, att döma af utseendet en hederlig landtjunkare, för tillfället särdeles lifvad efter en af hans vänner i hufvudstaden för honom tillställd frukost.

»Se så, farväl nu med hela subberten,» utlät sig resenären i det han uppdrog sin snusdosa och tog sig en pris. »Fan så treffliga pojkar i alla fall och en liten näpen skänkjungfru — ja, ja, förstås för dem som titta på henne... inte tittar jag inte... jag är gift, jag. Får jag bjuda en pris?»

»Tackar emjukast!... ja, jag är gift jag också.»

»Qvitt om qvitt, sa' pojken om piskan. Nå, lilla frua ä belåten? hon sir så gemytlig ut, som tysken säger.»

»Åh ja, förstås, han kunde vara värre, gubben min; inte kan jag klaga på'n precis, inte.»

»Det kan aldrig våra gummor, hi, hi, hi, om det annars ä' reson i dem, och min själ jag ville råda min gamla galanta att våga försöket heller, för så god man jag ä', så hunningen i min gröna kaschett blef det icke då annat ljud i skällan. Ska vi släppa ner fönsterbiten, frua lilla? Hon sir så hetlefrad ut.»

»Tackar emjukast! ifall herrn sjelf så tycker, så...»

»Sjelf så tycker? kommer aldrig i fråga. Rättar mig efter damerna, säger jag som aptekar Kroning hemma. Det ä' en gentil karl, ska frua tro!»

»Jaså.»

»Åh, alldeles förbannadt!... Köpte sig i våras en droska för 500. Har tvåvånings stenhus, hustru och sju barn, vackra allesammans. Nå ja, för den del, så står en ann' inte heller på bar backe, skam att tala om'et. Har just nu köpt åt min äldsta son en landtegendom neråt Sörmland — elfva hemman — präktig jord, kreatur så trinda som rofvor. Var egare till den gården — en gammal kamrat till mig — som ställde till frukost för mej i dag — smakade att få kontant, ska jag säga. Tycker inte om folk som köpa för näsan.»

»Ja, lycklig den som så hafva kan!»

»Kan alla, alla!... Beror på dem sjelf. Lite handelsgeni, lite omtanka, det är alltsammans. Hvad hade jag att börja med, tror lilla frua, hvad hade jag?»

»Ja — inte vet jag.»

»Två tomma händer hade jag. Men jag hade

satt mig i sinnet att det skulle gå, sir lilla frua, och så gick det. Men själf måste man vara med; man måste, skam till säjandes, ha näsan i allting, och det har jag ärligt haft.»

»Nå, herrens son, ä' han också så der förständig?»

»Ja—a, naggen i det, så sannt; han brås mera på mamma. Men det tar sej väl. Han har också en så rasande fin fru, ska jag säja; spelar fortepiano och pratar fransyska som en häst, men det fyller inte i grytorna. Men se'n jag nu bara fått dom från Stockholm, ska det väl bättra sig. Der rände di bara på komedier och tockna der konserter, för di ä' så'na musikusar båda två. Men nu har jag satt p för den muntrationen, så nu blir det för herrskapet att hålla sig hemma.»

»Ja, säj det. Min äldsta dotter ska ha bröllop i höst.»

»Sicken en, si! hur gammal ä' hon?»

»Tjugu år.»

»Ja, det kan något tala! Jag önskar jag vore detsamma, så kunde jag få gifta om mig igen.»

»Åh, fy skam! jo, så'na ä' ni männer!»

»Ja ja bevars, bevars! inte ville jag ha nå'n annan än min gamla galanta, tro inte det. Men det är ändå så roligt när man ä' ung. Hela lifvet leker för en — gör det inte?»

»Jo, det ä' nog sannt, förstås. Men...»

»Nå, ville inte frun också bli ung på nytt?»

»Hå — jag vet just inte, jag...»

»Ja, ja, seså! bli inte förlägen för det, inte, och

tro inte att jag vill vara ogrannlaga, fast jag ä' af borgerlig härkomst. Men jag ä' sjelf så öppenhjertig af mej, och på resor vet jag inte hur, men då löper tungan som en käpp i ett hjul. Det ä' som min gamla galanta säger: »ut ska det, om det ska genom sidorna.» Kan jag hjälpa till på något sätt, så ä' jag så villig som skyldig?»

»Tackar emjukast; det ä' så varmt, att jag får lof ta af mig underarmarna.»

Och härvid tog denna fyrti-åriga Evas dotter verkligen af sig de svarta underärmarna och blottrade ett par armar så hvita och runda, att mången tjuguarig tärna skulle önskat göra byte.

Inte vet jag om anblicken af de vackra armarne var fördelaktig för »gamla galanta», men det vet jag, att när tåget stannade vid Telge, köpte landtjunkaren en stor påse kringlor och en kolossal pepparkaka och skänkte sitt trefliga resällskap.

Färden fortsattes derefter och samspråket var fortfarande lika lifvadt och förtroligt. Det var som om de båda resenärerna varit bekanta i tio år. Slutligen anlände vi till Gnesta station, der det dukade middagsbordet var en ljuftig syn, störd endast af den tanken, att icke mer än tjugu minuter bestods att njuta af alla dessa Guds gåfvor. Emellertid var det förvånande att se hvad menniskan förmår att på kort tid uträtta med fast vilja. Inom en qvart var af hela anrättningen icke ett spår igen.

I en högst behaglig sinnesstämning vände vi derefter tillbaka till det väntande tåget. Anghästen

fnyste af lefnadsmod och frustade rök ur de brinnande näsborrarna. Nya passagerare, ny villervalla. Tvänne snuskiga israeliter öppnade dörren till vår kupé och tittade in, men måtte ej funnit vidare behag i våra fysionomier, ty de vände om genast. Deremot tycktes en bondfamilj — mor, far och fyra barn — ha en annan åsigt. De beredde sig att klifva in med hela sitt tillbehör af rutiga, outgrundliga knyten och mera sådant. Men min vän — jag vill hoppas hon leddes af öm omtanka för familjens trefnad — visade dem till en annan afdelning i kupén, som var oupptagen. Hustrun, som genast insåg riktigheten af anvisningen, begaf sig äfven dit genom en annan dörr, den hon höll öppen medan hon i korta och kärnfulla ord lät familjen förnimma sin vilja:

»Qvicka dej, Ola, så ungarne kommer in en gång! Se här — ta' Petter först nu! Sätt'en i hörnan på hästtacket. Jessingen, ditt nöt, ska du lägga ungen som en smörtrilling, tycker du! Lyft upp benet på'n, annars dimper han ner, begriper du väl. Så, in med dej nu, Karin, och ta' så lill-Olle i knä't, men stackare dej om du släpper'n. Håll'en om lifvet, »dömming» der! Nå, Inga, hur länge ska du stå och gapa? Rör på dej; annars ska du se jag ska sätta lif i dej. Ta' knytet här, och opp med dej på eviga momangen. Tog du matskrinet, Ola? Tog du inte? Ja du ä' då ett regällt nöt, men bränvinsputellen, den tog du, må tro. Rör dej inte ur fläc-

ken nu, mens jag går efter't. Jessingen tockna karlar en ska dras mä'!...»

I ett nu var madamen ur kupén, och i det nästa åter inne med det välsignade skrinet, blåmåladt till sin yttre skepelse.

»Seså då!» utbrast hon, sedan hon med en väldig ansats puffat in det under bänken, »nu kan di köra när di vill.» Ska du inte nicka ut nu, Ola? Ser du inte Greta och Hans och Anna i Hulta? Ja, ajöss go vänner, och mången tack för alla bå' glada och sorgfulla stunder vi haft ihop! Går det oss väl får ni allt spörja te oss, och går det illa, så har vi'et för oss sjelf, för nu kan vi ändå aldrig komma igen mer. Ta' å' dej mössan, Ola, ditt nöt, ser du inte vördig prosten? Ajöss mä' er, gamle far! var inte lessen nu, jag ska allt se efter Ola och hålla'n i styr, må I tro. Han ska inte komma åt putellen oftare än *jag* vill.»

Olas fridsamma, något enfaldiga ansigte utvisade djup rörelse. Han nickade, men yttrade ingenting. Den ljust rödgula luggen hängde ned öfver pannan som en tårpil öfver en grafhög, och hans ärliga ljusblå ögon stodo fulla af tårar.

»Ta' opp lommeduken och snyt dej, Ola», förmanade hans ömma maka, och Ola lydde, som han visst alltid var vand.

»Jessingen, din dömning, sa jag inte att han skulle trilla ner!»

Dessa öfverbevisande ord skrek madamen i sam-

ma stund tåget ryckte till för att sätta sig i gång och lille Petter med detsamma gjorde en kullerbyttan ner på det blårutiga knytet. När han åter, skrikande men helbregda, lyftades upp, var stationshus, vänner och anförvandter ur sigte och den lilla utvandrarfamiljen lemnad åt sig sjelf.

»Äh, seså, Ola, inte ska du vara en tocken kär-ring heller!» uppmuntrade hustrun.

»Liksom du inte lipa', du mä'!» påstod Ola och torkade sig i ögonen, under det barnen, hvaraf det äldsta väl kunde vara sex år, med uppspärrade mun-nar åskådade föräldrarnes rörelse.

Kunde då verkligen denna resolverade qvinna vara rörd?

Utan tvifvel, ty Ola, som kände henne bäst, visste nog hur dermed förhöll sig. Men hvad som är säkert är att hon icke länge lät anfakta sig af en så öm känsla. Hon strök ett tag med afviga handen öfver de stora bruna ögonen, satte hufvud-klädet till rätta och kastade ännu en mönstrande blick öfver familjen. Derpå började hon att i båda hörnen ordna tvänne små bäddar, der hon stoppade ned de begge minsta barnen, hvilka icke vågade visa den ringaste opposition, utan kröpo ner och blundade, i afvaktan på den anbefallda sömnen. De båda äldsta deremot lyftades upp på bänken, der de i stående ställning tillätos göra betraktelser öf-ver sina medresande.

Men dessa betraktelser, om de verkligen gjorde sådana, afbrötos snart på ett för dem ganska ange-

nämt sätt, i det den omtänksamma modren satte i handen på dem hvar sin försvarliga smörgås, hämtad från det blå skrinets innandöme. Medan de nu som bäst spärrade upp sina små munnar öfver traktaten och för att icke förlora någon tid, upptog modren ur fickan en messingskam och började en hastig och ogenerad räfst i deras lingula, tofviga hår, suveränt herrskande öfver lif och död på ett sätt som gjorde somliga af medpassagerarne förtviflade och andra ohejdadt skrattlystna, allt efter hvars och ens nerver och natur.

»Och du, som ville haft dem i vår kupé!» utropade min vän med sammanknäppta händer och ögonen mot taket.

Jag måste medge att dessa naturmänniskor voro litet betänkliga att studera på allt för nära håll. Att det äfven på afstånd hade sina faror fick jag sedermera erfara, då den fyraåriga Inga tog sig för att kasta en hand full våta hallon alldeles i ansigtet på oss och skratta af hjertans lust då saften rann utför våra kinder.

»Ja våga dej bara, otäcka unge!» bannades modren, som såg allting och således äfven detta, hvarvid hon ruskade den stackars flickan i armen, som om hon varit i färd med att ur jorden upprycka en enbuske.

Efter den betan fingo vi vara i fred.

Så mycket var emellertid säkert, att gick det den lilla familjen väl derute i det främmande landet, hade den därför att tacka husmodrens energi.

Man kan tycka att denna gick något väl öfver i det hvasskantade, men hvar och en sömnig skapelsens Ola behöfver en stimulus för att icke totalt slumra in, och således var det icke så särdeles synd om denne. Hans ömma maka kunde träta på honom af hjertans lust alltemellanåt; hon kunde sätta undan eller kanske slå sönder den ljufliga »putellen» — allt efter tillfällets kraf —; men hon skulle alltid på *sitt* sätt älska sin Ola, alltid vara honom trogen, alltid vara en vaksam om än sträng mor för hans barn. Så länge hon höll hufvudet uppe, skulle hvarken mannen förfalla till en drinkare eller oordning och orenlighet nalkas familjen. Hon var den styrande principen; han den mildrande. Det borde visserligen enligt naturens ordning varit tvärtom, men nu var det som det var, utan att vara illa för det, precis.

Ola torkade fortfarande ögonen och såg ut genom fönstret. Kanske behöfde hans sorgsna sinne njutningen att betrakta naturen derutanför. Säkert reflekterade han icke öfver dess skönhet — reflexioner i allmänhet syntes ej besvära honom — men han kände ett visst outredt behag i att låta ögat hvila på dessa täthvälfda löfdungar, dessa skimrande små insjöar, dessa blommande ängar, som hastigt skymtade förbi. Alla sådana föremål voro ju för honom barndomsvänner, och att känna sig vara i deras närhet gör ett vekt sinne godt, äfven om man ej meddelar sig med dem.

Hustrun åter, när hon först omsett hela famil-

jen, tog fram — sin stickstrumpa och arbetade af hjertans lust. — Prosaiska natur! skall du kanhända utropa.

Javäl! men hade det då varit bättre om båda gått igenom världen poetiska och — barbenta? Dessutom, hvem vet hvad den raska qvinnan tänkte der hon satt och lät maskorna ila undan lika hastigt under sina fingrar som träden skymtade förbi Olas ögon? Kanske saknade äfven hon på *sitt* sätt, fast både hennes kraftigare natur och medvetandet af att hon alltid var den som skulle hålla modet vid makt inom familjen, gjorde att hon saknade annorlunda till det yttre än han.

Det är så ofta endast formen, som skiljer det ena från det andra här i världen.

Försänkt i dessa sunda reflexioner, slutade jag med att fatta ganska stort intresse för den lilla utvandrarfamiljen, oakadt messingsinstrumentet, de våta hallonen och den barska tonen. Jag skymtade mycket godt och tänkvärdt bakom allt detta och kände liksom en liten saknad, då vid Herrljunga våra vägar skiljdes åt.

»Men,» säger du kanhända, »du talar bara om menniskor och reflexioner, icke ett ord om de trakter ni genomforo; hurudana voro då de?»

»Alldeles som menniskorna, bästa du! Somliga vackra, andra fula; de fästa litet af hvardera; en del rika och fruktbärande, andra — och bland dem »Fahlbygden» — flacka, ödsliga, ledsamma. För resten: hvad ser man då man *skenar* öfver dem allesam-

mans? Det enda jag vet, är att mina ögon aldrig skådat maken till de s. k. svältorna i Westergötland. Något hopplösare, mera till döden utpinadt kan man ej tänka sig.»

Så mycket angenämare afbrott gör det emellertid när man närmar sig Borås, denna förtalade skönhet, som det skall bli mig en riktig njutning att få säga om allt hvad godt och vackert — eller med andra ord allt hvad *sant* — jag vet.

Borås är Westergötlands hjertblad, så till vida att det är beläget ungefär midt i provinsen. Och ett litet vackert hjertblad är det, friskt och grönt och daggbestänkt af några droppar från Wiskaån, som flyter der förbi. Nu ser jag hur ditt alltför trogna barndomsminne repeterar för dig:

»Borås uppstod i en ofruktbar men vacker bergstrakt, med 2,500 invånare, som drifva betydlig handel kring riket med de s. k. Westgöta-varorna.»

Strax ser du en knalle i hvarje hörn, ridande på alnen för att börja sin vandring kring riket och krökande sin breda rygg under alla de »tugstycken och dykar», som skola hänrycka jäntorna i andra provinser.

Du ser galet, min vän. Andra tider, andra seder. Knallarne rida numera endast omkring i din hjerna, sedan de längesedan lemnat Borås. Den vackra staden ligger der nere i dalen som en yppig bukett, ditkastad af bergkungens dotter, hon som om morgnarna roar sig med att från bergtopparnes tallkrönta tinnar rulla dimmorna nedåt djupet för

att sedan klappa i de hvita händerna då solen går fram och med sin första stråle kysser jungfruns panna, innan hon blickar ned i dalen, och väcker de slumrande der till lif och verksamhet.

För att riktigt njuta af Borås' skönhet, bör man beskåda den från altanen på Annelund, en landtegendom, belägen på en staden dominerande höjd. Blomstrande och ödmjuk, som en ung dotter, hvilat den då vid foten af de väldiga trädbeklädda bergshöjderna, som likt trogna faderliga väktare slå en ring omkring den för att värna den från förderf. Och trygg i sin borg räcker också dottern mot himlen sin rundade arm — det vackra kyrktornet — såsom till bön och åkallan. Klockorna klinga, det är söndag. Höjderna återge det rena ljudet; en sakta vind susar morgonfriskt i de lummiga kronorna; en och annan fogel qvitrar om sin sällhet, om sin kärleks korta sommardag; de främsta bergshöjderna äro gröna som det leende hoppet; de fjärrare blå som blicken ur ett trofast öga. Vackra små villor ligga vid kullarnas fot och drömma, och se der högt uppåt berget kröker sig en liten smal gångstig... kan du skilja ditt öga derifrån? Den lilla gångstigen är som en tanke: den bugtar hit, den bugtar dit... hvad håller honom stundom kvar ett ögonblick? Kanhända en buske med vilda rosor — kanhända en liten koloni af myror, kanhända en vanlig »stöttesten». Men han kommer alltjemt fram igen — der spårar du honom på nytt... han sträfvar mot höjden, den lilla, fast

det går på många små bivägar, men det går dock. Se der allra högst uppe försvinner han bland träd och buskar för att på den andra sidan gå vidare, ständigt vidare! Jag älskar den lilla gångstigen, vet du! Hvar morgon har jag tyst inom mig sjelf hälsat honom då jag trädt ut på balkongen; hvar afton nickat honom ett vänligt farväl. Och nu när jag är långt skild från honom, tänker jag ofta på honom. Ibland försporde jag en brinnande lust att alldeles ensam skynda dit, följa honom i hvarenda liten bugt och se hvar han till slut tog vägen. Men så brydde jag mig icke om det. Det är ibland så ljuft att ega något endast för *aningen*. Verkligheten kunde dessutom aldrig skänka mig så stort nöje som inbillningen. Jag älskar och saknar honom nu, min lilla stig; hvem vet hur jag vid närmare påseende kunnat göra? Också kunde det ju vara mig nog att veta det han gick vidare, och alltjemt vidare.

Om vi nu skulle vandra ned åt staden och betrakta honom på nära håll. Tag mig under armen så begifva vi oss ned för denna sluttande allé (vill du godhetsfullt observera att trenne blomsterkrönta terrasser föra upp till den ståtliga byggningen); ah, icke så der långsamt och högtidligt! några raska språng — så der ja! alldeles som i barndomens glada dagar, då backe upp och backe ned betydde för lungorna precis detsamma. Nu stå vi på jemn mark och med friska rosor på kinderna — tacka mig för dem!

Ser du denna vackra dubbla trädplantering i pelarstil som sträcker sig längs hela ena sidan af staden? der bakom ligga täcka små byggningar och leka titt ut bland trädens skuggor. Bara envåningshus allesammans, ty andra få sedan sista branden — jag tror det var 1823 — ej byggas. Men huru väl hållna äro de icke! Och nästan lika stora alla; gul- eller hvitmålade och med fönsterrutor, klara »som hennes öga». Och öfver hvart fönster ytterligare en liten halfmåne — torkvindarnes ventiler — som, då begge spetsarna öppnas utåt, likna tvänne fjärilsvingar.

Just ett sådant der litet hus skulle man »hafva lust till». De äro så fredliga, så för sig sjelfva; det är annat än dessa moderna kaserner i hufvudstaden, der tjugu hushåll bo; der de ha bröllop i första våningen, begrafning i andra, barndop i tredje, slagsmål i fjerde och en fattig poet i femte, utan att alla dessa fråga mer efter hvarandra än om de bodde i hvar sin verldsdel, såvida inte i någon undangömd skrubb af huset bor någon virtuos på basun, som genom sina förargelseväckande studier uppretar mot sig de andra hyresgästerna. En sådan kan ha hopp om att bli bemärkt och — utäten.

Och se nu denna gatan — det är storgatan — och denna som skär henne i rät vinkel, har du sett prydligare små människoboningar? De ligga der så hvita och jemna som tandraderna hos en ung skönhet då hon ler; här ha vi torget och på det en obelisk — jo, du, ingenting mer och ingenting min-

dre, upprest till minne af Carl XIV af Borås' borgare. Och här kyrkan, omgifven af grönskande trädbevuxna vallar, begagnade till promenader. De skymtar ån fram, kantad med lummiga buskar och blommande näckrosor. Grönt och friskt hvar de vänder ditt öga; det är som om hvarje gata slutade med en löfsal, som vinkade till hvila och svalka. Den der byggningen på höjden derborta är »tekniska skolan», hvilken, tillika med jernvägen i den lilla staden, har en energisk och förutseende borgare att tacka för sin tillvaro. Det är ingen småsak att ha rest sig sådana monumenter, om de äfven stå i en småstad. Tvärtom; der finnes ofta större svårigheter att bekämpa än inom ett stort samhälle, der tusende finnas som genast förstå och underlätta ett allmännyttigt företag.

»Han är en fantast, en nyhetsmakare», lär det också på den tiden ha hetat om denne hedersman, som icke desto mindre riksdag efter riksdag kämpade oförskräckt för sin födelseorts framåtskridande. Det gick emellertid, och gick väl. »Gubben hade framtidsblick!» heter det nu bland dem som skicka sina söner i tekniska skolan och som för egen eller för affärers räkning begagna sig af jernvägen, hvilken lik en frisk pulsåder går genom det lilla samhället. »Så säger Boråsarn, och Boråsarn har rätt.»

Icke må du tro, käraste min Lilly, att det är ensamt de allra närmaste omgifningarne kring staden, som äro vackra. Sex fjerdingsväg eller ett par

mil derifrån, hvad det kan vara, ligger Wiskafors, ett utomordentligt skönt parti med namn, som du hör, af Wiskaån, hvilken der, utför stupande, tallkrönte klippväggar, hejdlöst och bullrande störtar sig ner. Den ena klippafsatsen efter den andra grupperar sig fantastiskt öfver och omkring det yrande skummet, hvars perlor till tusental krossas deremot. Fjerran blånande höjder resa sig vid synranden öfver hvarandra för att få se ännu en skymt af det yrande barnet, den tanklösa leende forsen, den de och de gråa, allvarliga klipporna så mycket älska, kanske just för kontrastens skull. Ett stycke längre ännu, och den sjelfsvåldiga lilla tages om hand af industrien och tvingas att verka i hennes tjänst. Nedanför forsen reser sig det stora bomullsväfveriet Rydboholm, der ett stort antal folk har arbetsförtjänst. Ändlösa salar med väfstolar utbreda sig för det häpna ögat; här är ett slammer, ett väsen, ett surrande af hjul och maskiner, så man kan tro sig försatt till underjorden, der det lär gå både hett och brådt till, efter hvad sakkännare påstå. Här är arbetsfolk af alla kön och åldrar. Ungdom och hopp kämpa här en hård strid med ett öfveransträngande arbete, en förskämd luft och en själsdödande sysselsättning, och kämpa nästan alltid förgäfves. Man ser det på de äldre, som ligkiltiga och lika mekaniskt som väfveriets maskiner sköta sitt åliggande. I fabriksegare, tänkte jag, då jag en stund åskådade dessa bleka, tyst sysslande varelser; litet kortare arbetstid, några öres högre arbetslön, dugliga folksko-

lor för era underhafvande, och för eder sjelfva, litet mindre pekuniär vinst, litet mera välsignelse — litet mera *verklig* glädje!

Det är hårdt att arbeta tio timmar om dagen för en ringa penning; att deraf taga till hyra, ved, ljus, mat och kläder och se'n, när den långa arbetsdagens afton en gång kommer, ha — intet samladt.

Men fabriksegaren är oantastlig. Han har betalt dem på öret den öfverenskomna dagspenningen och de ha haft sin frihet att antingen arbeta eller låta bli.

Du förundrar dig kanske öfver att jag, mot min vana, blandar mig i sådana affärer som denna, der ett vanligt sundt menniskoförstånd icke lär vara tillräckligt, efter hvad man sagt mig. Ack, min vän! det är också icke med förståndet jag här talar; det är med hjertat, som sväller af medkänsla för dessa stackars arbetsbin, som lemna andra sin honing, under det de sjelfva bli allt tunnare och tunnare; som bära dagens tunga och hetta, på det att några få må njuta skugga och svalka. Det är med hjertat jag beräknar att bruksegaren kunde nöja sig med litet mindre och unna sina arbetare litet mera. Om jag vore nog oförsigtig att till bruksegarne sjelfva yttra dessa mina hemliga tankar, skulle de allesammans säga att jag hade orätt, och öfverbevisa mig derom med siffror; de skulle säga mig att bomullen är dyr, och mitt svar att den *har varit* och *blir* billigare under det aflöningen väl i det närmaste är densamma, skulle ej vinna gehör; men hvad de al-

drig skulle kunna förneka, vore, att den arbetare, som tio timmar om dagen står innestängd i en ohel-sosam luft, sysselsatt med ett mekaniskt arbete, har mer anspråk på deltagande och lön än den, som arbetar ute under Guds fria, klara himmel, styrkt af den rena luften, smekt af solskenet, omgifven af skogar, dalar och berg.

Man skulle stundom finna lifvet onthärdligt, om man ej hade det välsignade hoppet att en del tunga och mörka förhållanden så småningom skulle höja sig och ljusna. Det är med dem som med den lilla gångstigen: de arbeta sig uppåt.

Den som lefver, får se.

Ett annat utomordentligt vackert ställe är Wi-aresjön med sina stränder af brant stupande klippor; sina höjder, klädda till toppen med ek, björk och tall; sin pittoreska väg utmed sjöstranden; sina mångfaldiga och täcka holmar, af hvilka hvar och en blott synes vänta på ett litet kärlekens tempel för att bli ett fullständigt Eden.

Om man har någon förståsiggpåare till ciceron — och det var just hvad vi hade — låter man vagnen hålla vid en grönskande backe, just der en vik af sjön skär in. Man stiger ur och går ett godt stycke nedför en lång sluttning, och befinner sig slutligen nästan instängd af de skönaste strandpartier man kan tänka sig. Ett litet fall spelar i förgrunden. För öfrigt ligger den lilla viken der som en blank sköld, i hvilken spegla sig hängbjörkens gröna lockar, rönndrufvans yppiga klasar, almens mörka

krona och de tysta, begrundande alarne. Lodräta, nakna klippväggar genombryta der och hvar löf-massorna och den stillhet som här råder känns så välgörande för själen. Man blickar i det djupa vatt-net, som tyckes skänka betraktaren ett vemodigt leende till gengåfva; man ser upp åt de mjuka träd-massorna der ofvanför; de nicka, de vinka, de sträcka sina armar så vänligt och inbjudande. Man blir så välkommen och så välkomnad i denna lilla tysta vrå af naturen, bara man har sinne för att se det. Det är så svårt att slita sig derifrån; man ville drömma bort dagar på ett sådant ställe. Men vidare måste man. Hvad gör man då? Man tar bilden med sig i sitt hjerta och bär den som en skön, ömtålig blomma till minnets altare; men öfverflyttad derifrån och satt i verklighetens lervas blekna färgerna, hoprulla sig bladen, böjer sig kronan, och man frågar sig sjelf med undran: »Skall detta vara den praktros, som glädde mitt öga?»

Ännu ett tredje ställe måste jag nämna bland de många vackra, och det är det s. k. »Fiskartorpet», en liten på en holme i den täcka Öresjö belägen villa, der vi tillbringat en särdeles angenäm dag hos den gästvänlige egaren. Sjelfva holmen har förut varit endast ett stenrös, genombrutet af några resliga träd, hvilka nu förvånande blicka ned på den förvandling platsen undergått. Slingrande gångstigar, grönskande små höjder, yppiga buskager, blommande rabatter, en täck liten köksträdgård, se der hvad som i förening med den herrligaste utsigt

åt sjön och den skugga de höga hängbjörkarne kasta öfver strandens mossiga, nyckfullt, grupperade stenar, gör denna plats till den mest förtjusande vistelseort.

Och denna Öresjö sedan! Egande mycken likhet med den förut nämnda Wiaresjön, utmärker sig dock denna för ett blidare behag. Hvilka lummiga uddar der skjuta ut öfverallt, bildande tysta, hemlighetsfulla vikar, kyssta af de långa, hängande grenarne der ofvanför! Och under dessa strandens täta löfmassor, hvilket dunkel, hvilket tilldragande, outgrundligt behag! Det är en hel liten trollverld, som, om man nalkas, flyr upp åt den mossiga, stenbundna höjden, skyndande in mellan ormbunkarnes breda blad, eller döljande sig bakom någon ärrig trädstam, skrattande ljudlöst åt det vanmäktiga försöket af människobarn att vilja fånga det ofattliga. Vid ena stranden af Öresjö, högt upp mellan träd och buskar, ligger den romantiska »Gyltas grotta», hvilken, som bekant är, lemnat ämne till romanen af samma namn.

Att se Fiskartorpet vid dagsljus är mycket vackert, att se det vid månsken är hänförande. Man blir med eller mot sin vilja helt svärmisk och drömer sig tillbaka till de för evigt flydda sexton åren, då man väl ändå njöt mest af allting skönt, emedan lifvets morgondröm ännu varade.

Man vaknar ur drömmen en dag, och man njuter då äfven, men bestämdt mindre, derför att man nu *tänker* öfver hvad man njuter.

»Prat! säger du i din praktiska vishet, — de der begriper jag icke.»

»Nej, nej, min vän, kan väl vara; men jag känner det jag!»

Och nu vet du huru Borås och trakten deromkring ser ut.

Undrar du öfver stadens namn, så kan jag uppläsa dig om att han har det efter den ofvanför belägna Boaråsen och lär vara anlagd under Gustaf II Adolfs tid.

Och för öfrigt vill jag på det kraftigaste uppmana dig att sjelf göra den lilla stadens och dess glada, vänliga invånares bekantskap. Af erfarenhet kan jag säga dig att du ångrar ingendera, så mycket mer som du — alltid lifvad för skarpskytteidén — der får tillfälle att se ett utmärkt väl inöfvadt kompani om 150 man och får du då på köpet höra dess sångförening, har du ännu ett skäl till njutning och belåtenhet.

För min del var det med stor saknad jag skildes från Borås. Från minnet deraf skiljes jag dock aldrig; det skall som en solglimt hädanefter följa mig. Nu har äfven jag skrivit min lilla Boråsiad, väl utan rim, men, som jag vill hoppas, icke alldeles utan reson.

Jag hade föresatt mig att icke dö förrän jag sett Göteborg och kanalvägen.

Egentliga skälet till denna min föresats är så prosaiskt, att jag väl gjorde klokast att förtiga det. Men oss emellan gör det väl ingenting att jag näm-

ner det. Jag har i flera år blifvit marterad med följande frågor af vänner och bekanta.

»Nå, du har naturligtvis sett Göteborg? Du har väl rest kanalvägen?»

»Nej!»

»Inte! Ah min Gud, hur kan man vara så likgiltig för sitt eget lands skönhet och storverk.»

När man hört sådana tillvitelser hundra gånger, gör man hvad utväg som helst för att slippa höra dem den hundra deförsta.

Jag begaf mig alltså på väg till Göteborg, glad vid tanken på att härnäst när jag mötte mina frågvisa vänner kunna säga — och detta innan de hunnit få fram ett ord:

»Jaha, mitt herrskap! nu *har* jag sett Göteborg; nu *har* jag rest kanalvägen; nu *har* jag stått vid Trollhättans »brusande, vilda ström» — det är skönt, gudomligt, utomordentligt — och lemnen mig nu i ro!»

Jag medförde ifrån Borås en dyrbar skatt, den man anbefallt mig att väl vårda och helbregda föra till hufvudstaden, — det var en hund.

Han instängdes i kupén bland fränderna sina, och vi, vännen och jag, kommo snart i det lifligaste samtal med en trefflig reskamrat, en filosofiekandidat. Han hade ett behagligt yttre, mycket lätt att uttrycka sig, mycken humor och öfver hela sitt väsende och person denna ungdomens morgonrodnad, den vi äldre med ljuft vemodig saknad be-

trakta och beundra. Den är ett minne från de tider, då hjertat slog dubbla slag.

Gud vet hvart timmarne togo vägen, men innan vi visste ordet af, voro vi i Herrljunga, der vi skulle vänta i halfannan timme på Göteborgståget — snäll-tåget nämligen; vi hade hittills rest med blandade.

»Hunden», utropade plötsligt min vän, (*jag glömde honom naturligtvis helt och hållet*) »hunden skall ju i förväg med detta tåget — tänk om de släppa ut honom, så få vi nytt besvär!»

»Kan jag vara till tjänst?» frågade artigt filosofen.

»Jag tackar så mycket,» svarade min vän och började att utveckla hundens resplan.

Han skulle nämligen fara åstad med samma, medan vi deremot måste stanna för att invänta en bekant från Mullsjö, med hvilken vi sedermera skulle efter halfannan timme fortsätta färden till Göteborg.

Filosofen skyndade ut, men återkom snart för att fortsätta ett ämne, hvaröfver vi just då tåget stannade santalade som ifrigast.

Och detta samtal varade ända till kort förrän konduktörens pipa ljöd till affärd.

Då yttrade min vän, vänd till kandidaten: »Man kan väl hoppas att hunden kom riktigt fram till Göteborg?»

»Till Göteborg,» utropade denne förvånad. »Kors nej, min Gud, han kom till Falköping...»

O filosofi, filosofi! Det är möjligt att du för

menniskor på rätta vägar, men oskäligen djur som skola komma till sydväst, dem för du till nordost — huru vill du försvara det?

Lyckligtvis finnes att tillgå den rent praktiska telegrafan, och tack vare denna, rättades misstaget snart, men emellertid vill jag råda hvar och en resenär, som det roar att studera filosofi eller filosofier, att lemna sin hund hemma, ty annars vet han aldrig hvar denne kommer att hamna.

Nå — vi skrattade allesammans rätt godt åt det lilla äfventyret, och vill du göra så med, står det dig fritt.

Vi satte oss åter upp i kupén, denna gång utan filosofen, som hade andra vägar för sig, och det är roligt ännu att tänka sig detta unga, vackra, förhoppningsfulla ansigte, sådant jag minnes det, då han lyftade på sin hvita mössa och hälsade oss ett vänligt farväl. Jag önskade i den stunden af allt mitt hjerta att verlden ej måtte för snart pressa de nyutslagna blommorna i detta unga sinne, förbytande rosengården, den doftande, daggstänkta, till ett herbarium, visserligen lärorikt, men dock befolkadt af små tysta väsenden, som alla fått »afsked på grått papper».

Så kommo vi verkligen till Göteborg. Der såg förnämt ut. Råta gator, ståtliga hus, nästan utan ojemnheter sins emellan. Det ena ville vara lika högt och pråktigt som det andra, och så lyftade de alla sin panna stolt mot skyn. Det var som en parad af salig kung Fredrik Wilhelm den förstes garde i

Preussen. Kanaler med vackra broar lättade lite på stelheten och den mycket omtalade trädgårdsföreningen gjorde äfven hvad den kunde. Men det var så oändligt omsorgsfullt och städadt alltsammans; icke en enda liten nyckfullt poetisk vrå, så dan som Djurgården erbjuder mångfaldiga, intet annat än det der sorglösa, glada, som uttalar sig nästan hvarje drag af hufvudstadens fysionomi. Menniskorn tycktes visserligen ha brådtom äfven i Göteborg yfviga kindskägg sprungo om hvarandra; modern smalbenta unga män skyndade framåt med allvarliga, nästan viktiga miner; men man såg att affären i främsta rummet voro målet för deras färd. Det är mycket aktningsvärdt utan tvifvel, men jag hoppas du förstår att en sådander svalnäbb som min, hvilken qvittrar både i regn och solsken, plockar ett korn här och ett annat der, nöjd om det räcker för dagen, icke kan öppna sig för att falla i förtjusning öfver ett guldax. Det är för tungt, för stort för mig; jag kan icke flyga med den gyllene bördan. Det är föröfrigt icke axets fel — det är min natur helt enkelt.

Vi dröjde ej många timmar i den präktiga staden, hvars omgifningar — synnerligast trakten kring Örgryte kyrka — lära vara ganska vackra. Men nere vid hamnen väntade oss ångfartyget Wadstenan för att föra oss den med rätta beprisade kanälvägen, och vi föredrogo att tillbringa natten ombord hellre än i land, så mycket mer som fartyget skulle afgå tidigt påföljande morgon.

Det gjorde så äfven, och gladt dansade vågorna sin ringdans kring fartygets sidor, då det med ilande fart lemnade bakom sig den rika och stolta handelsstaden, snart erbjudande oss bilden af en femhundraårig runsten: den fordom så mäktiga, nu i det närmaste förfallna Bohus fästning. Huru många torn den fordom haft, vet jag ej, men det vet jag, att de ha tappat både hufvud och hatt, utom ett enda, som ännu, trotsande och ärrigt, reser sig ur ruinhopen och kallas »Fars hatt». Hvad det lider gör väl tiden äfven af den en nattmössa, deri den gamle kämpen får sofva sin sista sömn i ro, men godt gör det att se så länge han ännu vakar. Med honom vaka äfven troget många gamla minnen, och bland dem i främsta rummet den lilla staden vid hans fötter: Kongelf.

Då man ser denna obetydliga fläck med sin samling af anspråkslösa trähus, hvem kan väl tro att den en gång inom sina gränser hyst furstar och furstinnor; att den varit mötesplats för hvad jorden har högst att framvisa, af rang, styrka och skönhet; att den fordomtima varit Norges hufvudstad?

Säkert ingen, om man ej af historien tvingades dertill. Men nu är det likväl så, och staden är därför i all sin litenhet stor genom sina minnen. Vi se t. ex. der Thorgny Lagman föra folkets talan på ett sätt, som kom kungen att tiga och underkasta sig menighetens beslut; vi se der Sigrid Storråda upptaga en handske, som, fast den var omaka, ändock var så dyr att den kostade en konung lif

och krona. Och slutligen se vi trenne furstar samlas till ett fredsslut, der Margareta Fridkulla var det älskvärda inseglet. Hvad vilja vi mera begära af en så liten stad? Verkligheten är också för honom intet — minnena allt.

Längre fram anlända vi till paradiset en miniature, annars Lilla Edet kalladt, beläget på östransidan af elfven. På den motsatta reser sig stol och präktig Ströms herregård. Kanalen, byggd af Ericson och sträckande sig 2000 alnar långt, har de mest underbart sköna stränder, mellan hvilka rika växtlighet fartyget likt en svart svan ilar fram.

Nu må du veta, att jag med mina afgjorda anlag för flegma, ej kommit mig för att se hälften af hvad jag sett, om ej kaptenen, artigheten och välviljan sjelf, dragit försorg om att ingenting skulle undgå mina blickar af hvad som var värdt att se — och hvad var icke det?

Jag beundrade honom verkligen. Att ständigt vara förekommande, ständigt synas intresserad, ständigt och oombedd lemna upplysningar åt alla sina passagerare öfver en väg, som han sjelf sett hundra gånger, det är minsann ingen småsak. Och att sedan derjemte tänka ut det behagligaste sätt att arrangera allt för passagerarnes trefnad, utan afseende till person, det kan röra äfven det mest flegmatiska sinne. Jag ålägger dig att »fara med den mannen» om du nästa år tänker göra samma färd, eller att säga åt dina bekanta, ifall de ämna göra

den, ty af erfarenhet kan jag försäkra att de aldrig kunna råka bättre ut.

Så när hade jag glömt nämna att vi ombord hade ett par högst märkliga personer: två unga baroner von Rotschild. Gud må veta huru många millioner hvar och en af dem representerade, men nog lär det räcka till för dem, alltid.

Det var roligt att se huru alla andra passagerare — jag inbegripen — sneglade på dem. Man vill naturligtvis se huru sådana penningfurstar se ut, om de förhäfva sig, om de äro klädda som annat folk, om de äta hvad andra äta, etc. etc.

Sannerligen, vet du, voro de riktigt hyggliga! Enkelt klädda, icke det ringaste vräkiga, och betedde sig från början till slut som vanligt, hederligt folk. De sågo båda ganska bra och särdeles intelligenta ut, och den ena hade starkt utpräglade judiska drag. Hvad som förvånade mig och gjorde ett behagligt intryck var, att de, långt ifrån att synas det ringaste blaserade, tvärtom med största intresse betraktade allt hvad märkvärdigt eller vackert vägen erbjöd, och, den ene, genast aftecknade det i sitt album.

Det enda som i yttre måtto skilde dem från de andra ombord, var att de till sin upppassning hade icke mindre än tre betjenter, hvaraf den ene tjänstgjorde som tolk, eller kanske ensamt var det; jag vet icke hvilket, men han sällskapade alltid med de andra båda. Och hvilka betjenter sedan! En af våra hederliga svenska skulle få dändimpen vid en

sådan syn. Riktiga gentlemen i sätt och klädsel; hatt och handskar, lektyr till vägens förkortandel och befriade från att mot sina herrar iakttaga dem slafviska vördnad, hvartill våra äro förpligtigade. Icke en gång såg jag dem lyfta på hatten då de tilltalade sina herrar, om hvilka de gingo än till höger, än till venster, allt som det kunde bära sig.

Du förvånar dig väl öfver att jag finner alltså detta så anmärkningsvärdt och tror väl att jag blifvit solblind af det »tindrande guld». Ack nej, min vän, visst icke; men saken är den, att då folk, vare sig genom rikedom, rang eller andra jordiska företräden, kommit högt upp på ärans trappa, finner jag det dubbelt aktningvärdt om de derstädes icke tappa hufvudet. Det är lätt gjordt, minsann, och sedan är det icke så lätt att finna reda på det igen och att få det att passa.

Det var bara detta jag ville ha sagdt, och nu skall jag lemna penningfurstarne i ro, sedan jag först nämnt en liten händelse ombord, som rörde sig kring dem, eller rättare sagdt kring deras »herrar betjenter».

Saken var den, att kapten, för att undvika trängseln i salongen — båten var öfverfylld af passagerare — och för att låta alla njuta af det herrliga vädret, låtit duka på däck, ett ganska lyckadt arrangement, enligt allas påstående.

Så många som kunde få rum — och jag tror de rymdes alla, om jag minnes rätt — slog sig ned hvar det bäst kunde bära till, och vid nedersta

ändan af bordet — betjenterna. Vid den öfra hade kapten sin plats och, som jag satt helt nära honom, kunde jag till min omätliga förvåning åskåda huruledes en kongl. svensk kammarherre och en välfödd »simpel» adelsdam, blossande af förtrytelse, kommo upp till kapten och frågade om det var hans mening, att de, *de* skulle sitta till bords med betjenter.

»Ha de uppfört sig illa?» frågade kapten lugnt.

»Min Gud, är det då ej nog att de äro betjenter?» frågade kammarherren, »och kan verkligen kapten vilja...»

»Jag har endast att rätta mig efter hvad plats mina passagerare ha,» menade kapten, »och som dessa ha akterhytt, ha de rättighet att vistas på akterdäck och äta när de öfriga passagerarne äta. Finnes deremot det ringaste befogade klander mot deras uppförande, är det min skyldighet att blanda mig i saken. Nu torde herrskapet ursäkta att jag ingenting kan göra.»

I detsamma reste man sig från bordet, men diskussionen var icke slut för det. Kammarherren och den välmående damen försökte förmå en del af passagerarne att begripa den grymma oförrätt de lidit, och partier bildade sig för och emot. Än när kaffet dracks, var saken icke utagerad. Nästan alla gingo öfver på kaptens sida, och föliden blef att kammarherren och den finkänsliga frun höllo fastedag, hvilket onekligen var värst för dem sjelfva och för restauratricen, och att de derefter vid första tillfälle gingo i land och försvunno, förklarande

att de aldrig mer skulle sätta sin fot på ett dylikt fartyg.

Det gjorde mig ordentligt ondt om dem, ty att de ledo gränslöst kunde man se. Vi skola också hoppas att de få upprättelse, om icke i denna världen, dock i en annan, der man kan ta för afgjordt att inga betjenter vinna inträde. Det är baras härnere en sådan tanklös sammansättning kan egarum. Der komma de helt säkert att serveras i en skildt rum med paradisfoglar på gyllene fat och nektar, kredensad af englar, som på jorden aldrig innehaft lägre grad än den af löjtnant. Så tror jag, förvisso — hvad tror du?

Ifrån allt detta småsinnade, bråkiga, intogosså våra sinnen af en helt annan känsla då vi närmade oss Trollhättan. Fartyget skulle passera, jag vet icke hur många slussar, för att hinna om det väldiga vattenfallet, och de flesta passagerarne gingo af och vandrade, företrädde af kaptenen, vid sidan af det djupa, i klippan sprängda, trappformiga svalg, som nämnes sluss, och som på väldiga armar bär det långtande skeppet ut i det fria igen. O, med hvilken häpnad föll icke min blick ned i den fuktiga kolsvarta grafven, som inom några minuter skulle fyllas efterhand af den påträngande vattenmassan och så, bit för bit, framsläppa den frustande ångaren! En sådan tanke har icke menniskan af sig sjelf: gudar hafva ingifvit henne den.

Sällskapets samtal afstannade mer och mer, allt eftersom det dofva, mäktiga brusandet af Trollhättan

lät sig förnimma. Slutligen tystnade hvarje menschlig stämma vid anblicken af denna naturföreteelse, den sublimaste, mest storartade som kan möta ett menschligt öga. Fåfängt skulle man försöka skildra med ord det intryck man här erfar; det i sanning trolska, gripande, förfärande... man tycker sig höra Gud sjelf omedelbarligen tala till oss, man vill falla ned och tillbedja i känslan af hans makt och sin egen ringhet; man erfar ett innerligt behof att tillstå sin litenhet, sin vanmakt. I vilda yrande ringar bryter den oerhörda vattenmassan fram ur sin trånga klippbädd, stänker hon i höjden sina genomskinliga perlaskader, som likt silfverglitter blänka på trädens blad vid fallets bräddar. Bortåt, bortåt, ständigt i yrande fart, i hvirflande dans, tills hon uppnår målet för sin färd — hafvet.

Man skulle vilja tillbringa dagar, ja veckor på detta ställe, men *ensam*. Det är som väcktes man ur den skönaste dröm, när man påminnes att man måste lemna denna fängslande klippö, hvaromkring vattnet brusar på alla sidor. Man går med dröjande steg och blickar sig alltjemt tillbaka, och, när man väl en gång är utom trollkretsen, vet jag icke hvad för ett af menniskor uttaladt ord, som ej skulle förefalla platt. Det behöfs tid för att åter försätta sig in i verkligheten.

Du tycker säkert jag sagt dig för litet om denna den skönaste perlan på min väg — men hvarifrån också taga ord för att måla ett sådant skådespel? Med skalden säger jag i detta afseende: »Jag

kan ej få solen på himmelens borg, och därför jag intet begär.» För en sådan genomgripande känsla som man här erfar, finnes, tror jag, intet uttryck.

Såsom försvar för min fattigdom i den vägen och som ett bevis på stället rikedom på oförliknelig skönhet, vill jag bara nämna, att bland alla de 60 eller 70 personer, som voro der, *ingen* hade mod att fråga den andre dessa annars oundvikliga ord: Nå, hvad tycks? är det icke herrligt? har ni någonsin sett något dylikt?

Tyst var det som på skapelsedagens morgon; tysta gingo vi alla dit, tysta stodo vi der, tysta gingo vi derifrån, ty — »Guds ande sväfvade öfver vattnet».

Vi bestego derefter åter fartyget, som nu arbetat sig igenom slussarne, och styrde ut i det fria. Ett nytt skådespel framställde sig der för våra blickar, under den majestätiska anblicken af Halle- och Hunneberg, hvilka uppstiga ur elfven som tvänne jättelika hafsjungfrur, värnade genom den pelargård, som bildas af de lodräta, klufna klippväggarnes sjelfva. Deras hjessor kransas af en väldig skog af åtskilliga trädslag, och som ädelstenar i dessa kransar lära finnas flera — jag tror ett par och tjugu — mindre sjöar.

Sannerligen; vårt land har så många undransvärdt sköna taflor att framvisa, att man gör väl i att i första hand betrakta dem, innan man fiket spejar efter utlandets.

Innan man vet ordet af är man vid den lilla

täcka staden Wenersborg, som grönskande och leende badar sin hvita fot i Wenerns böljor. Det är någonting af solstråle, någonting af slängkyss i dess fysionomi. Och dock har den genomgått mycket i sina dagar: krigets och eldens härjningar ha jemnat den med jorden; men den har samlat sin kraft och rest sig igen, och numer finnes icke ens ett ärr som påminner om det förflutna.

Kommer så Kinnekulle, som, i motsats till åtskilliga andra jordens storheter, lär vinna vid att betraktas på nära håll. Det är en hel liten värld för sig. Dess grönskande, af åkrar, ängar och skogsdungar beklädda, sluttningar lära prydas af menniskoboningar; underliga grottor inbjuda forskaren till hvila och svalka, och utsigten från bergets topp skall vara öfverraskande skön. Det är blott skada att man nödgas beundra allt på ett så vördnadsfullt afstånd. Om jag vore rik, skulle jag i sällskap med ett par goda vänner företaga en kanalsresa, som räckte ett par, tre månader; jag ville vid somliga ställen af vägen dröja veckor; vid andra dagar, för att hafva allt detta herrliga inprägladt i min själ och sedan i minnets högtidsstunder frossa deraf.

Och så händer det otroliga, det förargliga, att man, ovan vid fartygets stilla vaggning, blir sömnig midt på ljusa dagen.

»Du skall komma ihog att du reser på kanalen,» sade jag till mig sjelf, »och att det är din pligt att hålla ögonen öppna.» Så sade jag verkligen — du

må tro mig eller ej — och när jag detta hade sagt, gick jag ned i min hytt — och somnade.

På detta sätt sof jag bort hela Leckö slott med torn och tinnar och allt, och kan därför ej ge dig den ringaste beskrifning deröfver, och det får du förlåta mig om du kan; i annat fall får jag förlåta mig sjelf.

För öfrigt kan du ej tänka dig hvad Wenerns stränder äro sköna! Det är så lefvande, så rikt, så friskt alltsammans, att bröstet vidgar sig, liksom ville man bokstafligen inandas all denna skönhet. Och vet du hvad som för mig vittnar om att en naturseen är riktigt herrlig? Det är känslan af att, vid dess åskådande, ingen enda bitter rörelse vågar sig in i mitt hjerta; intet minne af liden oförrätt; ingen önskan eller tanke som ej heter kärlek och frid.

Qvällen började nu sänka sig öfver Wenern såsom ett mörkfransadt ögonlock småningom drar sig öfver ett tröttadt öga. Allt saktare ljud vågor-
nas andelika sång, allt stillare susade det i strändernas kronor. Samtalet hade nästan helt och hållet tystnat; de flesta passagerarne hade gått ner i sina hytter; blott en och annan satt ännu qvar uppe, stilla drömmande om forntidsminnen — framtids-
hopp — hvem vet?

Kaptenen kom bort till mig, log och sade att det hade gått i dag som alla andra dagar med hans passagerare — alla hade de på morgonen sagt att de ämnade vara uppe om det så vore hela natten,

ty så skönt väder och en sådan färd fick man kanske aldrig mer. Men så när qvällen kom och kaptenen uppmanat dem att stå på sig för att dock få njuta af den vackra anblicken af Bromö fyrar, hade de alla undrat om icke luften ändå vore väl kall, om det inte droge ihop till regn, om man icke fin-ge sig en liten behändig snufva på halsen, — och så hade de försvunnit.

Jag tror att han misstänkte vännen min och mig att vilja göra samma carrière, ty han bjöd oss artigt upp på kommandobryggan, afskärande oss all reträtt, och så suto vi der i godt förvar, smekta af den ljumma ljufliga nattvinden och väntande på det utlofvade skådespelet.

Och att detta var värdt ett par timmars vaka, kan jag försäkra dig.

Redan på långt afstånd tindrade de båda fyrarne som tvänne dubbelstjernor genom nattens dunkla slöja. Det var som en moders ömma blickar när hon väntar sitt älskade barn; alla andras ögon slutas, hennes icke; de tindra, de vinka, de klarna mer och mer ju närmare älsklingen kommer, och då hon ändtligen har honom i sina armar, stråla de som solar.

Det rådande mörkret gjorde fyrarnas klarhet ännu skönare, och kanske bidrog äfven dertill den yppiga, dunkla grönska, ur hvilken de uppsköto.

Sakta gled fartyget in till den vänliga stranden, der det dröjde några minuter, under hvilka ångan med brusande fröjd stormade ut ur sitt trånga

fängsel. Dunkla gestalter, till hälften belysta af fyrarnes sken, sysslade på bryggan. En del varor skulle ombord. Aktergasten, gubben Torkel, hade ett bestyr, värre än alla andra, eftersom han aldrig kunde få allting bra nog. Packor, kappsäckar och koffertar skulle stufvas så och icke så, pressenningarne skulle dras mera åt den kanten än åt den, och när han bad oss damer maka åt oss, var det med en min och en ton som om han velat be oss »draga så långt som vägen räckte».

Men icke menade han något illa med det. Han satte sig bara öfver lifvets fernissa och höll sig till det ärliga svenska becket, och detta klädde honom också vida bättre. Äldst var han ombord af hela besättningen, väderbiten som ett gammalt sjömärke, vresig som en pil, men tvärsäker, pålitlig, trofast — en hederlig gammal becktröja, Gud signe gubben!

Jag såg tusen gånger hellre på hans tvära fysionomi än på hela den öfriga besättningens — må den förlåta mig denna partiskhet.

Jag har dessutom, oss emellan sagdt, icke det ringaste hopp om att ha gjort någon sorts intryck på gubben, ty om han någon gång bemärkte mig, var det därför att jag satt i vägen. Min känsla är väl således fullkomligt obesvarad, men ej mindre varaktig för det.

Ännu en god stund sedan fartyget passerat dessa och ett par andra fyrar dertill, sutto vi uppe. Sedan inskeppade vi oss på drömmarnes haf, seglande ännu en gång mellan doftande, löfskogbekran-

sade stränder, öfver klara vågor, vid hvilkas yttersta rand medeltidsborgar och slott döko upp ur djupet, eller höga majestätiska bergformationer reste sig mot skyn.

Slutligen tyckte jag mig — det var mot morgonen och allt i drömmen — se tvänne gestalter närma sig hvarandra, den ena kommande från Werners strand, den andra från den bördiga, skiftande landsbygden, men brådtom hade båda; deras vida kläder fladdrade efter dem till följd af den hastiga gången; deras blickar lyste af ifver; båda voro de smyckade med industriens fredliga attributer, båda voro de hvarandra så lika, alldeles som tvillingsysstrar; deras läppar logo, deras ögon glänste; närmare och närmare hvarandra kommo de ständigt — äntligen öppnades deras armar till ett varmt, trofast famntag — bom! fartyget stod still; min dröm var sann — vi voro vid Töreboda.

Du vet att detta är det ställe der jernvägen och kanallinien skära hvarann.

Vi närmade oss alltså med stora steg det egentliga målet för min längtan, för min undran och för-tjusning sedan barndomens dagar: Wettern.

Som en förgård till denna trollkrets ligger sjön Wiken, med sina otaliga, trädbeklädda holmar, sina mjukt rundade blånande höjder. Det är en hel liten sagoverld, och dessutom en verld, hvars lyckliga genomgående lär vara förenadt med ganska många svårigheter, alldeles som i den verkliga, med den skilnad, att i denna hvar individ har sin egen

omsorg, under det att i den förra *en* får tänka för alla.

Till följd af detta senare förträffliga arrangement sutto vi passagerare helt lugna och förtjusta och åskådade naturens herrlighet och kommo sålunda utan vår förskyllan eller värdighet direkte in på den efterlängtrade, nyckfulla Wettern.

Jag omfamnade — förstås andligen — denna min älsklingsjö, som för tillfället låg der så solljus och leende som om aldrig ett vredens andetag någonsin häft dess bröst. Ett mera klart och genomskinligt vatten får man väl knappt skåda, och jag tänkte i detta ögonblick på folktron, som vill veta att Wettern »upprunnit» ur en moders tårar. (Anmärkas må att trollens tårar måtte sakna all sälta.) En trollqvinna hade nemligen en enda son, som förälskat sig i Upsaladrottens fagra dotter och var djerf nog att begära henne till äkta, på hvilken begäran hennes fader hånfullt svarade, att när han först eröfrat en krona kunde han komma tillbaka.

Den unge mannens trolldomsförmåga — ifall äfven han besatt en sådan — var emellertid icke nog mäktig att från honom afvärja döden. Han stupade i striden för sin unga kärlek. Emellertid gick modern hvar morgon upp på högsta punkten af trakten — nuvarande Wisingsö — för att spana efter sin älsklings, och som detta naturligtvis alltid var förgäfvets, grät hon der så ofta saknadens och längtans tårar, att af dessa slutligen bildade sig Wettern, i hvars svala böljor hon störtade sig och

omkom. Må man således ej förvånas öfver Wetterns skiftande lynne; det är en mor, som ena stunden, full af hopp, spejar efter sitt barn, och som den andra stormar af förtviflan öfver att ha misslyckats.

Innan hon störtade sig i djupet, löste hon af hals och armar sina perlor och smycken och kastade dem ringaktande vida omkring. De ligga der ännu vid Wetterns stränder, slipade af de oroliga vågorna och vexlande till form och färg. Ett särdeles vackert garnityr af dylika, innefattadt i guld, förvaras ännu i kyrkan på Wisingsö och lär ha tillhört den sköna Ebba Brahe.

Om det lilla Hjo, som ligger der så anspråkslöst vid vattenranden och drömmar, hörde jag äfven en liten saga, sammanväfd med verkligheten:

Under Carl XII:s tid fördes nemligen några och trettio kossacker, fångar efter Narvaslaget, till den lilla staden och användes till offentligt arbete. Om deras tysta inre strider, deras brännande hemlängtan vet man numera ingenting att berätta, men de funno alla slutligen sin graf der de burit sin boja. Dock jordades de ej tillsammans med annat kristet folk; utan i en kulle för sig sjelfva strax utom staden. Vid klart väder hägrar en ljus strimma från denna kulle mot Omberg i öster, och folktron säger det är kossackernas väg, den de rida till sitt fädernesland på kolsvarta hästar då midnattstimman ljuder öfver vågen.

»Det är väl »jungfrun», det der?» frågade jag

en af besättningen och visade på en klippa som uppsteg midt i sjön.

»Ja», sade han och skrattade, »det är det också.»

»Också?» frågade jag.

»Ja, för annars så kalla vi henne för enkefru Nordevall numera, se'n Nordevall törnade på och sjönk der.»

Det folket! det folket! det är sig likt öfverallt. Kan aldrig låta någon anledning till lustighet gå sig ur händerna.

Men det der är dåligt, skall du kanske tycka, dåligt att skämta öfver en medbroders olycka.

Du misskänner dem. Det är ej olyckan som roar dem; det är bara uttrycket: »enkefru Nordevall», som de finna lustigt. Det låter kanske konstigt, men är ganska enkelt, och att jag har rätt bevisas bäst deraf, att de skulle, om de varit med vid olyckshändelsen, vågat sina lif för att hjälpa kamraten — det drar aldrig en hederlig sjöman i betänkande —; men kunna de för öfrigt hitta på ett kraftord, så spara de icke; deri ligger dock intet ondt, emedan de intet ondt tänka dervid.

Trollqvinnan måtte vredgats der nere på djupet, ty helt hastigt började Wetterns vågor oroligt jaga hvarandra och passagerarne ansågo säkrast att gå ned i sina hytter och afvakta hennes vrede.

Men ensamt denna korta vandring hade sina svårigheter; så oförskyldt kom man i famnen eller i knäet på hvarandra och ansåg för en synnerlig

lycka att ej komma hufvudstupa utför trapporna till mellandäck och salong.

Men förskräckelsen var öfverflödigt. Efter högst en timmes sjögång blef det åter lika stilla som förut och snart låg framför oss i solglans det minnesrika Wadstena.

Invaggadt i tunga drömmar, låg der det gråa slottet, söfadt af vågornas sorl. Den gamle Wasahjelten, som vid dess byggande använt det nedrifna klostrets murar, påstås ha blifvit spådd att ingen lycka inom slottets salar skulle blomstra för honom och hans ätt, och det tyckes sannerligen som om denna profetia skulle till alla delar slagit in.

Det var här den sorgligt ryktbara kärlekshistorien mellan Cecilia af Wasa och hertig Johan af Ostfriesland tilldrog sig, en händelse, som, synnerligast genom prins Eriks åtgörande, satte en större fläck på Wasaskölden än nödigt var; en fläck som för hela lifvet skymde för den gamle kungens öga.

Det var här hans son, den vansinnige hertig Magnus, framlefde sin sorgliga ungdom, ständigt lyssnande till den lockande uppenbarelsen af en sjöjungfru, som, vaggande på Wetterns genomskinliga vågor, vinkade honom så länge och så kärleksfullt, tills han från slottsfönstret störtade sig ned för att ila i hennes famn.

Vidare var det här som hertig Johan, Sigismunds halfbror, framläpade år af sitt olyckliga äk-

tenskap med Carl den IX:s svagsinta dotter Maria Elisabeth.

Det var tyst på borggården. En sakta vind drog deröfver och nedböjde det friska gräset, som sköt upp der och hvar i remnor och mellan stenarne. Så har jag mången gång setat på en kyrkogård vid en undangömd grafkulle och sett huru vinden kysst dess späda grönska och ungefär samma känsla har rört sig i min själ. In i slottet ville jag icke gå; du tror måhända jag fruktade att se någon dimmig vålnad från fordom uppstiga? Visst icke; jag skulle nästan önskat det; men hvad jag fruktade att se, var — spanmålshögarna!

O prosa, du trindskalliga, genomtråkiga, bredmunta — när skall du upphöra att regera verlden?

Det forna klostret, der Brigittas kanoniserade qvarlefvor förvarades, och der den ädlaste qvinna i Norden — drottning Philippa — lefvat och lidit, är nu en tillflyktsort för varelses, dem olyckor och härjande passioner beröfvat deras förnuft. Gälla och hesa skratt, sönderslitande rop ljuda nu der fordom tysta suckar och tårar blandade sig med klosterklockans kallelse till bön och andakt. Evig vextling och dock ett evigt enahanda! Min ande frös i minnets tempelgårdar, och äfven sedan jag kom derifrån och ut i det varma solskenet, förmådde detta icke ens lifva min yttre menniska.

Först då jag åter kom på däck och »spetsmadamer» omringade mig på alla håll, beprisande och utbudande sina vackra spindelväfsarbeten, började

jag vakna upp igen och komma mig för. Jag köpte då medföljande krage och manchetter — se på dem och tänk på mig!

Ifrån allt detta gråa, dimmiga, förflutna, minnenas och poesiens område, kommer man direkte in i verklighetens, men som denna gång åtminstone visst icke heller saknar poesi: man kommer nemligen till Motala.

Man känner sitt hjerta svälla af glädje och stolthet, då man genomgår dessa vidsträckta verkstäder, der de jättelika hamrarnes slag och de tusentals kringflytande gnistorna tala högt om vår största rikedom, vårt herrliga fädernearf: det svenska jernet. Svarta rörliga gestalter syssla derinne och draga ur hetsugnarne hvitglödgade jernklumpar af ett par alnars längd och jag vet icke hur många tums diameter. Några slag af den väldiga mekaniska hammaren deruppe i taket, och det skönaste fyrverkeri af gnistor regnar vida omkring, under det att jernklumpen lydigt veknar och antar hvad form viljan bestämmer. Så gripes den med glödande tänger och passas in i valsen; några slag fram och tillbaka och du har framför dina förvånade blickar en jernvägsskena, hvars något ojemna ändar minutligen bortklippas lika qvickt som du afklipper en tråd.

Här borras och der filas, och jernet är här under skickliga händer lika medgörligt som vaxet under ett par mjuka fingrar.

Om man en gång sett denna uppfriskande syn glömmer man den aldrig.

Emellan Motala och Borensnult, hvilken väg måhända är den vackraste kanalen erbjuder, ligger i en löfdunge helt nära stranden *Baltzar Bogislaus von Platens graf*.

Vore det möjligt att den enkla marmorstenen icke talade nog högt att bli uppmärksammas af en efterverld, så skulle dock hamrarnes slag från verkstäderna, maskinernas oerhörda buller, varfsarbetarnes flitiga sågar, slussarnes brusande vatten, ångarnes oupphörliga färd öfver kanalens blåa hedersband förmå att väcka till erkänsla ett helt folk. Skönare ärestod har aldrig blifvit rest och gör också hvarje annan, om icke öfverflödig, åtminstone obehöflig af all prakt och grannlåt.

All sådan blir ändå för liten för en af gamla Sveas störste söner.

En sådan färd som den ifrån Motala öfver den nära 7000 alnar sträckta kanalen till Borensnults slussar, skapar sig väl knappast den rikaste fantasi. Man far liksom genom en förtrollad lustgård, der på ömse sidor om ens väg de skiftande träden räcka hvarandra händerna öfver det blåa bältet. Lummiga löfdungar, yppig grönska, det uppslupna sorlet af den bredvid slingrande Motalaelven; allt förenar sig att hänrycka åskådaren och lockar honom att glömma sig qvar. En särskild muntration bestods genom anblicken af en tre, fyra pojkar, hvilka barfota och med rockskört så långa, att de kysste hälarne, sprungo vid sidan af fartyget, alltemellanåt afbrytande sitt lopp för att i ett nu stå

på hufvudet och göra med benen de underbaraste krumbugter i luften, under det rockskörten slogo samman öfver deras borstlika hufvuden. De liknade i sin upp- och nedvända ställning brandgula liljor med rörliga pistiller och belönades för sina konster, som dock väl omöjligt kunna räknas till de sköna, med i papper invirade slantar, slungade från fartyget.

Vid stränderna af den tjugande Boren ser man Ulfåsa, fordomdags tillhörande den Månesköldska ätten, samt derefter den heliga Brigitta och ytterligare, tror jag, Christina Gyllenstjerna. Brigittas bönkammare lär ännu finnas.

Vidare har jag varit i Wreta kloster, som alls icke är något kloster, utan en kyrka, mörk, dyster och högtidlig. Fastän ljusa dagen rådde derute, herrskade full skymning inom templets tjocka murar. Men så bör det också vara i ett sofgemak. Och ett sådant är Wreta kloster. Af de tjocka sidendraperierna, kantade med tunga guldfransar, ser man här intet spår; men spindeln fulländar ostörd sin glänsande, lätta väfnad kring de dödas läger. Här hvila, under tunga stenblock och med sina afbilder med sammanknäppta händer derofvanpå, konung Inge den yngre med gemål, Ragvald Knapphöfde, danske konungen Magnus Nilsson, lagman Svantepolk, konung Sverkers dotter Ingegerd med flera andra medeltidens ryktbara män och qvinnor.

Det är som förstenadt alltsammans. Man andas tungt. De stora minnena trycka ens bröst. Men

så kommer man ut i det varma solskenet på kyrkogården, och der, under grönskande lindar och Guds fria, klara himmel runda sig de kullar, som gömma stoftet af fyra nutidens märkligare män: biskoparne Lindblom, Wallqvist, Hedrén och Lehnberg.

Ovilkorligt önskar man sig äfven sjelf en frisk torfva att derunder drömma den sista drömmen, gerna efterskänkande den stenbundna prakten, som kyler äfven ett lefvande hjerta.

Har du hört sagan om Memes apostlar? Inte. Nå, då vill jag berätta dig den.

Vid Slätbaken ligger det gamla herregodset Mem, som fordom herbergerade ingen ringare person än den gamle kung Gösta under belägringen af Stegeborg. Sigismund hade äfven en gång för afsigt att gästa Mem, hvilket föranlät dåvarande egaren, Erik Bagge, att i sin källare nedgräfvade tolf apostlarnes bilder i silfver. Man fruktade konungarnes företagsamhet den tiden, som det tycks.

Emellertid ha de dyrbara bilderna aldrig återfunnits, oaktadt de otaliga gräfningar, som ställets senare egare låtit efter dem anställa.

Litet tur och en spade — och ens lycka vore gjord.

Ännu ett minnesrikt blad ur historien framställer vägen för vårt öga: det är Stegeborgs slottsruin, skön ännu i sin förvittring, sitt ensliga majestät.

Så ljudlöst och dock så högt talar den till oss sitt underbara språk, än om blod och tårar, än om kärlek och myrten. Kanoner ha dundrat derutan-

för, kulor ha slängt sina heta slängkyssar mot dess murar; det gick hett till under Engelbrekts och Wasas tid, under Dackefejden och under kriget mellan Sigismund och hertig Carl, men slottet höll sig upprätt i det längsta. Kärlekens hviskningar innanför voro måhända en motståndskraft mot hatets och dödens hesa rop utanför. Det var här det namnkunniga onsdagsbröllopet mellan Johan Gyllenstjerna och Sigrid Brahe tillställdes af prinsessan Anna, Sigismunds syster.

Nu hafva längesedan upphört både kanonernas dunder och kärlekens suckar vid det gamla Stegeborg; det enda ljud som ännu höres, är kanske emellanåt det af en ramlande sten, tydande på att förgängelsen, den aldrig tröttnande, håller på med sitt långsamma värf. Friska trädgrupper beskugga de förfallna murarne; det är det nya växande lifvet på randen af en graf; men det nya och det gamla förtager ej här hvarandras skönhet: det endast upphöjer henne ännu mera.

Ännu en gång, och denna själedes, återsåg jag Södertelje. Kringelmadamerna äntrade fartyget på alla håll och att undkomma dem var icke tänkbart. Det var nära att de i sitt nit skuffat hvarandra i sjön, och Gud vet om detta vidare rört de madamer som hade sitt på det torra. Också köper sig hvarje rättskaffens resenär gerna en kringelpåse och stundom äfven en pepparkaka af de der stora i kvartformat, dels för att vara riktigt säker på att ha varit i »Telge», dels för att slippa damerna.

Hvad sjelfva staden angår, är den täck och blomstrande, och »tokarne» måtte längesedan dött ut, ty jag såg bara klokt folk. Kanske har den dubbla kommunikationen till sjös och lands, med thy åtföljande fördelar, tagit dem af daga.

Stockholms skärgård! Finnes manne något vackrare än denna? Så frågade jag med glada, hemtrefliga känslor mig sjelf, då vi kryssade mellan och förbi dessa tjugande, löfklädda holmar, dessa lumiga stränder med sina pittoreskt kringströdda villor, sina sluttande bergshöjder och sina klara, leende vikar.

Också stodo alla öfriga passagerare lika betagna som jag och beskådade dessa naturens herrligheter. Och när så slutligen den stolta mälardrottningen sjelf uppsteg ur vågorna och helsade oss i all sin öfverraskande skönhet, slog hjertat fortare än vanligt af glädje och beundran. Jag kände mig lycklig, o så lycklig, att veta mig hemma, hemma i denna stad för alla städer, och med en vän, lika genomträngd af beundran för vår sköna hufvudstad som jag, utropade jag med känsla och öfvertygelse: »Stockholm är Stockholm!»

Riddarholmskajen var uppfylld med folk. Jag undrade hvad som stod på. Kanhända en luftballong, som skulle uppsläppas, kanhända en katts liflösa kropp som flutit upp (ty det behöfs bara att *en* vandrare tittar uppmärksamt på något ovanligt föremål, för att hundra nyfikna genast samla sig).

Nej, ingen ballong i höjden, ingen katt i djupet. Föremålet — eller rättare föremålen — för deras nyfikenhet denna gång befanns ombord: det var baronerna v. Rothschild. Det ryktet hade spridit sig att de skulle komma med »Wadstena» till Stockholm, och nu samlades kring deras vagn en tät ring af skådelystna. Man har, tyckte väl dessa, ej så ofta tillfälle att betrakta representanter af en så enorm förmögenhet; man måste således taga detta tillfälle i akt. Ja, sådan är den genuine Stockholmare: nyfiken, lefnadslustig, litet lättsinnig, men mycket glad och mycket älskvärd.

Jag gick i land och blandade mig i hopen, nickande än åt ett, än åt ett annat bekant ansigte, och styrande med lätta fjät kosan mot min lilla vrå på Söder, den efterlängttade, fridfulla.

Visserligen har jag ofta sett den liflighet och pratsamhet, som de promenerande utveckla häruppe, men denna gång syntes de mer än vanligt intresserade. Framför och efter mig hörde jag ett skratande, ett hackande och stammande och stafvande. Jag beslöt att lyssna litet bättre och förnam då från alla sidor följande brutna ljud: »kalo — hi hi hi! — koli — nej, ha ha ha... spinto... nej, det var då också sjelfva katten... vänta ska' ni få höra att jag kan: kralli — kralli — spinta — kromo — nej, det är alldeles omöjligt! Ja, vi gå dit och se på lustigheten i alla fall, och se'n kan man stafva i tidningen.»

Det var således något nytt man fått reda på

och som för närvarande upptog allas sinnen. Det var det mycket omtalade, omstafvade »underverket» Kalospintherochromatokrene eller Najadernas kristallgrotta. Med undantag af de lärda, hvilka alltid utgöra fåtalet, ha menniskorna häruppe haft ett ofantligt nöje, genom att i dessa dagar försöka sig i grekiskan. *Skrifva* grekiska kunna vi, som du minns, litet hvar se'n barndomens dagar. Man var aldrig lyckligare i skolan än när man fick tag i en enfaldig nybörjare och frågade: »kan du skrifva grekiska?» och denne då svarade ett blygsamt nej. Då var det att doppa en penna djupt i bläckhor-net, lägga ett rent papper på bordet, sätta pennan på tvären i mun på delinqventen och artigt uppmana till ett försök, hvilket slog så ut, att just som skrifvarinnan böjde sig ned för att pröfva sin förmåga, drogs pennan genom en hastig rörelse af den undervisande bort ur sitt perlemorfängsel och lemnade hela sitt innehåll qvar på de rosenröda läpparne, som grinade och frustade efter bästa förmåga öfver bläckets syndaflod. Således: skrifva grekiska kunna vi kanske alla, men — tala detta språk... Hade jag ej tagit tidningen till hjälp i detta nu, hade du fått ett ännu besynnerligare ord att studera på.

Nå, som sagdt, jag skyndade hem och möttes af glada blickar, varma famntag, färska kringlor och ett blomsterprydt kaffebord, frid och förtrolighet. Jag säger det ännu en gång: man skall vara borta ibland, för att lära sig rätt värdera hemmet.

Och när vi pratat och glammat en stund, räcktes mig som välkomsthelsning en biljett till Kalospinko... ja, se ofvanför!

Och jag gick dit och såg en fontän, kastande sina klara vattenstrålar mot höjden, och skimrande i alla regnbågens färger. Och midt ur fontänen uppsteg en vacker grupp af najader, bärande på sina uppåt sträckta armar en genomskinlig snäcka, ur hvilken ytterligare framvällde en glittrande perl-kaskad, hvars melodiska susning blandades med tonerna af en stilla, vemodig musik från den nedanför placerade orkestern. Det der var riktigt vackert, vet du, så vackert att det kom mig att glömma de »levande bilder» vi nyss förut haft tillfälle att beskåda, och hvarvid — naturligtvis vid de bästa af dem — jag önskade att du varit med.

Som nu detta icke kan ske, sänder jag dig i stället mina små resebilder till en svag ersättning. Intet magiskt trollskimmer omger dem, Gudnås! Inga tonvågor bära dem fram till din landtliga boning, inga färgbrytningar bestråla deras enkla drag, men tag emot dem vänligt i alla fall! Till en liten omväxling med Greta Nylander och Gustafva Björklund kunna de väl ändå användas.

Alltid din tillgifna

Lea.

Briljanter och trasor.

Nu skall jag tala om en riktigt sannfärdig tilldragelse, som händt för längesedan, men hvars minne ingen tid skall utplåna ur min själ. Må denna berättelse bli strut — ödets beslut kan ingen ändra —; må den fyllas med snus; prosit! Berättelsen har sitt lilla korn också, och därför skall den fram på tapeten:

Jag har den äran!

Jag eger en vän i ett väderstreck, och den vännen hade bedt mig helsa på. Vännen bodde i en småstad, som jag förut aldrig sett. Jag skulle således få upplifva en gammal bekantskap och göra en ny, tvänne skäl att begifva mig åstad, att icke nämna det tredje, som är att jag aldrig är vid bättre humör än då jag »ömsar plats».

En människa, som aldrig bryr sig om annat än den lilla rundel af jorden hon går och står på, blir som en gammal silkessjalett, inläst i en byrålåda. Han skörnar och gulnar i vecken, blekes utan att ha sett solen och blir gammalmodig innan någon minnes att han varit på modet.

Alltså omgjordade jag mig en vacker dag och

begaf mig på väg »öfver både sjö och land», som spågummorna uttrycka sig då de förutsäga en långväga friare.

Jag smög mig åstad till ångbåten, som om jag haft ondt samvete, men anledningen var annars den, att jag ville undvika en grupp af »vänner», som vanligen anse sig böra, vore det så midt i natten, följa med för att åse ens hädanfärd och vifta och ropa och nicka som kinesiska porslinsgubbar, långt sedan den ej mer kan skönja ens drag.

Det var en solig, vacker morgon. Ångbåtens stora rödmålade hjul rullade i lustig dans öfver de nyvakna böljorna, som glittrade i solskenet. Med buller och bång uppsteg ur sin puppa den tjocka, svarta rökpelarn, lik en af denna världens väldige, som tyckes säga till den blygsamme åskådaren: »Här är jag!» för att snart derefter upplösa sig i dunst och dimma. Snart såg jag icke mera någon af de strandskator, som alltid garnera kajen vid sådana tillfällen: en sömnig kontrollör vid tullen, omgifven af några väderbitna vaktmästare, sjäare, hamnbusar och en och annan korgmadam, som med knäck och karameller söker försötma vår jordiska tillvaro.

Stranden försvann mer och mer; snart var det bara den glindrande tuppen på stadens enda kyrktorn, som förmådde hålla sig ofvan vågorna. »Håller han sig uppe tills jag räknat till hundra, blir min resa angenäm,» tänkte jag för mig sjelf, och så började jag räkna.

Jag var barnslig och skrockfull, som man finner,

men en sanning är det icke förthy, att dessa mina fel förskaffat mig många nöjen, hvarom den vise icke kan drömma. »— — — nittiåtta, nittinie, hundra — han höll sig uppe!» utropade jag helt förtjust.

»Hvilken?» utropade kapten förundrad, der han, obemärkt af mig, stod nästan vid min sida.

Nu måste jag hjertligt skratta och kaptenen desslikes då han fick reda på saken, och det fick han, ty han var ingen Salomo, utan en helt vanlig, lefnadslustig människa, och så började vi ett lifligt samtal, som varade ända tills det ringde till frukost.

Jag skäms nästan att bekänna det jag var dugtigt hungrig, ehuru jag haft det upplyftande skådespelet af en strålände sol, ett blånande haf, skogbevuxna höjder, leende dalar och en sjunkande stad — usla menniskonatur! när förnekade du dig någonsin!

Mätt och belåten uppsteg jag åter i det fria — hytter och celler ha alltid förekommit mig synonyma — samt lät mina blickar speja omkring på fördäck, hvarest alltid brukar finnas åtskilliga föremål att reflektera öfver. Trenne smälänningar med tvärklippt ljust hår, randiga byxor och tröjor, som slutade på halfva ryggen, sutto helt trefligt omkring ett blåmåladt matskrin, undfägnande sig med torkad fårbog och dito hafrebröd, som bearbetades af deras friska, hvita tänder.

Helt säkert skulle de upp till Stockholm med de oxar, som i sina provisoriska spiltor stodo på samma däck, äfven de, och tycktes djupt begrunda

meningen med ångbåtsfärder. Kanske skulle dessa smålänningar, som nu i sin anspråkslöshet förfriskade sig ur matskrinet, om ett eller annat tiotal af år ha ett ord med i laget på sjelfva börsern i hufvudstaden; kanske skulle en gång deras fruar i hvita panacher, guldsmycken och dyrbara sidensläp trampa någon magnat på tårna under promenadpolonäsens underbara krumbugter i stora börssalen; kanske skulle deras döttrar en gång dansa med sjelfva prinsarne — för smålänningar är ingenting omöjligt!

Så tänkte jag i det jag åsåg deras glada och nyktra lag. Om dem behöfde ingen bekymra sig; man kunde gerna spara sitt intresse åt någon annan, som bättre behöfde det. Och i så fall slapp man att gå långt: helt nära den småländska gruppen satt en gammal gumma, hvars skrynkliga anlete såg ut som en fullskrifven runsten. Det var nöden och pröfningarne, som dragit dessa hårda linier kors och tvärs.

Med längtansfull blick och försakande min lät hon stundom sitt insjunkna öga förirra sig ned i det blåa skrinet, med hvars rariteter hon säkert gerna velat formera närmare bekantskap. Hon var tunnt och torftigt klädd och hennes gråa hår fladdrade för den lätta morgonbrisen. Stundom tog hon med darrande hand ur fickan någonting, som hon stoppade i mun och stundom hade hon ett ord otaladt med sin gamla näfverdosa. Hon såg sig således till godo på bästa sätt, äfven hon.

Hvad hade drifvit den gamla ur den lugna stugvrån och ut på villande hafvet?

Jag ville ha reda derpå och det lyckades mig äfven, ty gumman var språksam och öppen hjertig.

»Si, söta mamsell lilla,» började hon med darrande röst, »Gud må veta att jag, gamla stackare, helst suttit hemma. Vid sjuttiofem års ålder har allt reslusten förgått. Men si jag har tjent hos ett herrskap i sex och trettio år och sen hos deras barn i nitton år, men så dog dessa före mig och som de hade inga arfvingar och ingen förmögenhet heller, hade de inte kunnat tänka på mig, utan så skulle jag på fattighuset, för si min lilla lön hade jag i många år satt in hos en rik patron, som skulle ge mej en så förfaselig ränta, men så gjorde han »konkurs» si, och så blef der inte ett öre öfver. Och si, lilla fröken, då grät jag så mitt öga blef som det nu ser ut, men det var ett straff för jag sörjde det förgängliga mammon. Ja, si så skulle jag på fattighuset, jag vet inte om jag nämde det... Jaså, ja. Men si, som jag inte var barnfödd der i församlingen, så hade de ingen plats för mej, utan så ha di, kamrerarne och de andra förnåma herrarne, skrivit till orten der jag är barnfödd, men der ville di heller inte ha mej, efter som jag varit på annat håll i så många år. Jag är som en skottspole i en blaggarnsväf: väl jag är kommen till ena ändan, så skjutsar di mej tillbaks igen. Inte vet jag riktigt om jag får stanna kvar i min födelsebygd heller, men...»

Jag frågade efter hennes födelsebygd och fick

veta att det var samma stad till hvilken jag tänkte resa.

Jag hade således ett resällskap, och dertill ett som intresserade mig.

En kopp varmt kaffe öppnade fullkomligt gummans hjerta; hon uppdrog sin lilla näfverdosa med en tveksam förfrågan huruvida det ginge an att bjuda... vidare fick jag reda på att hon i en annan liten dosa hade sönderkarfvade kryddnejlikor, »som är så bra när man inte har råd att äta så mycket» och slutligen visade hon mig reskassan, som »den beskedliga öfverheten i stan» gifvit henne, och som inom parentes sagdt var, i likhet med hvad i en anekdot berättas om en viss individ, så mager och liten, att man endast kunde se den med ett öga i sender.

»Jag vill inte gerna röra den, om jag kan slippa,» förklarade gumman, »för om di inte tar mej på fattighuset, så betalar jag för mej en tid hos syster min, och sen blir väl någon råd; min tid kan inte bli så lång.»

»Jaså, gumman har en syster?» frågade jag.

»Ja men har jag det; gammal och fattig, hon som jag, så inte kan hon göra någonting för mej inte, men det skall ändå bli nöjsamt att se henne ännu en gång i lifvet, efter det bär till så här underligt. Hon är annars fru, hon, stackarn, fast hon inte haft mycken fägnad af upphøjelsen mer än hatten, för si man hennes var en...»

Hvad »man hennes» var för en figur, blef mig den gången outredt, alldenstund kapten kom och

afbröt vårt samtal med förfrågan om han fick föreställa mig sin fru, som nu, efter öfvervunnen benägenhet för sjösjuka, längtade efter luft och sällskap.

Andra dagens morgon voro vi vid målet för min och gummans sjöresa och denna senare, som genom kaptenens godhet fått tillbringa natten i en ledig vrå under däck, var uthvilad och belåten och blef det ännu mer, då hon hörde att jag tänkte ställa om skjuts åt henne. Hon hade annars ämnat till fots tillryggalägga den fyra mils väg inåt landet, som ännu återstod till resans mål.

Men väl uppkommen i vagnen — en lång, smal »bondkaret» — aftog hennes talförmåga på ett förvånande sätt, och de få ord hon yttrade, dogo bort ohörda af mig, tillföljd af vagnens skakning.

Det gamla hufvudet nickade snart till sömns, alldeles som när ett barn söfves af vaggans svängning, och jag blef lemnad allena med mina tankar.

Vid hvar gästgifvaregård — det fanns inga jernvägar den tiden — vaknade gumman med tusende ursäkter för det hon sofvit, men hon »rådde inte — hufvudet var så tungt som en potatissäck».

Och så anlände vi äntligen till den der lilla staden, der gummans hopp stod till fattighuset och hennes längtan till system, samt min till den omtalade vännen. Staden, med sina anspråkslösa byggningar, välskötta trädgårdar och löftesrika källand, tog sig ut som »flickan i det gröna». Ingen tröttande regelmässighet, hvarken i gator eller boningar, af hvilka senare en var liten och undangömd, en annan jem-

förelsevis ganska pryddlig. Öfverallt denna prägel af stilla frid, af nästan landtlig enkelhet, af ett visst behagligt söndagstycke, som kanske utgör det enda verkligt tilldragande hos våra riktiga småstäder. På en granrisad och sandad liten trätrappa (det var också söndagseftermiddag) syntes en grupp lekande barn med chevelurer, som om de plundrat mors hela lintotte, och med kinder som rönnbärsklasar; i en portgång, så krokig och nyckfull att den just tycktes kusun med Kretas mångbesjungna labyrint, stod med ny-stärkt nattkappa och urväxta rockärmar en lycklig gesäll — en annan Theseus — samtalande med sin Ariadne, grannens frodiga piga, som på detta sätt i all oskuld tog sin skada igen efter veckans utståndna mödor. Från de öppna tempeldörrarna tågade folket ut efter afhörd aftonsång, madamer och jungfrur med en hvit näsduk virad om den stora psalmboken och en »örtaqvast» af lavendel eller salvia deruppå. Det var så stilla och fredligt alltigenom; man tyckte nästan att till denna enkla vrå af jorden skulle dyningarna efter lidelsernas stormar derute i det stora verldsbullret aldrig nå. Och dock! hvar finns en strand så lugn, en vik så undängömd, att de ej deraf fått sin beskärda del? Klockorna började ringa; ett melankoliskt välkommen! Det var någon i det lilla samhället som skulle bäras ut till sin sista lugna bädd.

Man såg hur grupper stannade här och der i hörnen; det var ej möjligt att bege sig hem förr än man sett processionen ... dels hade alla ett visst del-

tagande för den döde, emedan alla kände honom; dels var det intressant att se om kistan var vacker och garneringen bred, om blombuketterna och guirlanderna voro väl bundna och rika, om de som »gingo i sorgen» sågo sorgsna ut, i hvilket fall de alltid kunde påräkna en ganska stor medkänsla af grupperna i hörnen, som då lindade af näsdukarne från psalmböckerna för att föra dem — näsdukarna — till ögonen. Hade man nu fått se processionen tåga förbi lyckligt och väl, sprang man gerna af alla krafter diverse bakvägar för att hinna i förväg till kyrkogården, der man kring den blomsterklädda grafven bildade en tät ring med hufvud öfver hufvud och hals öfver hals för att få se och höra så mycket som möjligt. Det var så vackert att se vördig pastorn med blottadt hufvud förrätta sitt högtidliga värf; att höra klockarnas opp psalmen och få stämma in deri, och så gick man hem, uppbyggd och belåten, med undantag af den harm man alltid kände öfver de otäcka tanklösa gatpojkarne, som icke räknade för rof att midt under ceremonien och på föga afstånd från grafven, brottas, skratta, kasta skinnboll och hoppa bock, föga aktande »kyrkstötens» förgrymmade min och upprepade tillsägelser, och förhållande sig som en flock sparfvar, hvilka efter att af fotgängarna ha blifvit skrämde från de på landsvägen utspilda sädeskornen och upp i närmaste träd, dock strax åter flyga ned, så snart ljudet af den gåendes steg bortdött.

»Nu», började mitt resällskap, oroligt läggande

sin knotiga hand på min arm, »skulle jag ödmjukast be att få stiga ur, för här i gränden strax bredvid är min systers lilla stuga, och jag vill så gärna komma dit gående, så kan jag få stanna allt emellanåt och gråta ut litet på förhand ... Herre Gud när en inte på många herrans år sett sin födelsebygd, kan en nock förstå att...»

Jag förstod och lät vagnen hålla och skjutsbonden hjälpa ur den gamla, som fördjupade sig i nigningar och öfverflödiga tacksägelser och sade sig skola komma till mig om ett par dagar för att ytterligare få tala några ord med mig om skjutsen, som nu ej kunde uppgöras, och så försvann mitt resällskap inåt gränden med dröjande och stapplande steg samt sitt lilla knyte — hvari förvarades hela hennes jordiska egendom — under armen.

Icke kommer det öfverflödiga mammon att tynga din själs vingar, när du vecklar ut dem till den sista färden, tänkte jag, då den framrullande vagnen undandrog henne för mina blickar, och så, efter att ha egnat den gamla ännu en deltagande suck, öfvergick jag med den lätthet menniskonaturen har att tillbakatränga allt sorgligt, till det nära förestående mötet med min vän och hennes familj.

Ja se, min vän är — och det borde jag ha sagt i början — min vän är egentligen en »väninna», men som detta ord låter guvernantsaktigt, högtidligt och ledsamt, får väl grammatikan ursäkta denna lilla »sitt opp».

En annan gång, när jag har i sigte svenska akademiens pris, skall jag ta' mig bättre till vara.

Som sagdt: jag tänkte på min vän af hela mitt hjerta och i det samma svängde vagnen om hörnet, rullade förbi ännu ett par hus och så stannade den utanför trappan till det hus, dit jag kom — en timme eller något mera förr än jag var väntad. Men vid bullret af vagnen tittade ändå genast ett par ansigten ut genom rutan; det var min vän och hennes ena lilla dotter, och snart derpå stod hela familjen kring vagnen. Jag hoppade ur, tog min vän i famnen på sjelfva trappan och glada och belåtna skyndade vi in i den vänliga boningen, der allt var putsadt och fint och der ett med blommor klädt kaffebord angenämt vinkade sitt välkommen.

Efter skjutsbondens affärdande och reskostymens upphjelpande slog vi oss ned kring kaffebordet, jag i ett makligt soffhörn och min vän der nästintill, hennes hederlige man i gungstolen och döttrarna på hvar sin lilla taburett. Det var så genomhemtrefligt. Min vän såg så god och glad ut, och mannen så välfödd och belåten. De hade för länge sedan öfverlevvat smekmånaden, men af deras hjertliga ord till hvarandra och en och annan i hemlighet utbytt nick kunde märkas att i bästa mening »de tu voro ett».

Kom så efter kaffet lilla squallerstunden, den rådmannen — det var värden — fann sig befogad att låta oss tillbringa allena, emedan han hade ett ärende till en bekant och tänkte dröja borta ett par timmar eller kanske rättare: emedan han, gift sedan åtta år

tillbaka, kände damernas små fel och svagheter och unnade dem fritt spelrum då de voro af någorlunda oskyldig art. Och det voro de. Jag hade snart reda på dagens inre historia. Der fanns ingenting att fördölja. Min vän prisade af hjertat sin man och jag gladdes åt att höra det, öfvertygad att ett sådant fall just icke hör till det vanliga, der kanske en betydelsefull tystnad i stället råder i detta ämne. Vidare fick jag till punkt och pricka reda på de inkomster rådmansbeställningen, den hennes man nyss emottagit i staden, lemnade; hurudant det nya umgänget var; huru stolt borgmästarinnan förekom och huru vänlig postmästerskan; hurudan skolan var, der döttrarna gingo; huru dyra lifsförnödenheterna på detta ställe föllo sig och slutligen huru som tjänstefolket var sig ungefär likt här som annorstädes.

»Vore de bättre,» menade min vän, som, sjelf ett under af raskhet, kanske i detta fall hade väl stora pretentioner, »skulle man kunna medhinna alltsammans sjelf. Nu händer det allt ibland att man måste anlita hjälp och just i dessa dagar får jag bereda dig på att jag kommer att göra en stor trasrevision. Tro dock icke,» fortfor hon leende, »att du kommer att ha allt för stort obehag deraf. Det enda blir att du, om du någongång går igenom köskammaren, nödgas åse beländet för ett par minuter. Men jag ämnar alls icke beröfva dig mitt angenäma sällskap i anledning af trasverket, som jag för resten är ledsen att ej ha hunnit undanstöka före din ankomst. Jag skickar efter gamla Björkan — fru Björk om man vill vara

gentil — och anförtror henne hela slarfsyltan. Det är en redbar och ordentlig gumma, som brukar gå ur hus och i hus och läka hålen på alla gamla linnen och strumpor och som aldrig finner sig belåtnare än när trashögarne växa till små berg omkring henne, ty då vet hon att hon kanske i hela åtta dagarne har mat och dagspenning på ett ställe. Ja, Herre Gud, stackars gumma, det är också en sysselsättning, som just annars ej är så angenäm!»

Jag medgaf detta af fullaste hjerta och undrade, plötsligen dragande mig till minnes att också mitt resällskap hette Björk, om väl just trasfrun kunde vara dennas syster.

»Det är nog troligt,» menade min vän, »ty jag vill minnas jag hört hon har en sådan. I alla fall får du om onsdag reda på saken, ty då har jag ställt gumman hit. Det är för resten någonting särdeles med henne; hon har en ganska märkvärdig historia fästad vid sitt långa lif och har haft andra och bättre dagar än dem hon nu eger. Hon har kommit från välstånd till armod, om hvilka varelser klockaren härstädes, som är filosof, en gång yttrade att det är mycket mera synd, än om sådana som från armod komma till välstånd.»

Vi drogo på munnen åt klockarens filosofi och jag tänkte just be min vän berätta Björkans historia, då i detsamma rådmannen återkom, fryntlig och glad, och sade att hans första ärende var att fråga om jag var mycket trött.

På detta svarade jag sanningsenligt nej. Hvilan

i soffhörnet och sqvallertimmen tillsammans med min vän hade fullkomligt uppfriskat mig.

»Då,» fortfor han, och uppdrog ur fickan ett litet paket, »kan jag våga mig fram med dessa,» och härvid utbreddes han på bordet fem spektakelbiljetter, »och fråga om ni i afton vilja se Klostret Castro?»

Inte kan jag säga att anbudet just var så lockande. Jag hade »varit i Arkadien, också jag», en gång, d. v. s. jag hade i teaterväg haft tillfälle att se hvad i vårt land bäst kan bjudas och var således alls icke betagen vid utsigten att se denna storartade pjes uppföras af ett troligen högst medelmåttigt sällskap, oskyldigt dyrkande Thalia i stadens rymligaste lada.

Men vid åsynen af barnens omätliga fröjd tystnade min egen motvilja och hade väl för öfrigt aldrig gifvit sig luft vid en så vänlig inbjudning. Alltså: historien om trashjeltinnan glömdes för den gången och vi började att litet smått rusta oss i ordning till det väntade nöjet. Litet smått, säger jag, ty i landsorten har man vid sådana tillfällen den klokskapen att göra en helt enkel toalett. Man går der åstad för att se på pjesen och icke för att sjelf beskådas; och en stor teatertoalett gör i en småstad samma uppseende som en gammal ullsjal skulle göra det på kongl. teaterns första rad.

Vi intogo våra platser på första bänken — loger funnos inga — och en stund derefter anlände borgmästarens i all sin glans. En borgmästarinna i en småstad, värdaste läsare, det är något det! Må ingen förtänka att man oftast på hennes högt burna

panna läser ett skönt medvetande att vara stadens och ortens förnämsta dam. (Här är naturligtvis ej fråga om residensstäder.) Hon var nog artig att ställa några välvilliga ord till min vän och ett par dito till postmästerskan på andra sidan, hvarefter hon förmodligen ansåg sig ha uppfyllt allan rättfärdighet, tog upp sin lorguett och beskådade orkesterns trenne medlemmar, som gjorde sitt bästa för att utföra den då så moderna valsen: »Med tårar uti sitt öga». Deras föredrag kunde också verkligen komma en musikalisk människas öga att tåras, det skall Gud veta. Borgmästarens lilla Apollo blef ond på orkestern, hvartill han också genom sitt namn kunde vara fullt berättigad, och bjebbade på ett ganska oförsynt sätt, ehuru borgmästarinnan, i hvars knä älsklingen låg, bredde sin äkta sjal öfver hans lilla oppositionsgap.

»Kanske, min vän,» hviskade borgmästaren tvekan- de, »vore det så godt att låta vaktmästaren ta ut Apollo?...»

En afvisande rörelse med handen, åtföljd af en bestämd knyck på hufvudet, tillkännagaf för borgmästaren att hans förslag var för tidigt väckt.

Ridån prunkade med en bild af sångens svan, hvilken för vanliga ögon såg ut som en kråka, som sväfvade der för konstnärens räkning. Man kunde åtminstone säga att det ena var efter det andra.

Kom så sjelfva pjesen, af hvilken jag nu tyvärr har ett högst ofullständigt minne. Så mycket kommer jag emellertid ihåg, att den tycktes vara afsedd att slå med häpnad och beundran. Om ändamålet

härvidlag ej vanns riktigt, kom det sig kanske der-
af att riddarne icke förmådde hålla uppe sin värdig-
het, der de likt flädermöss foro fram och tillbaka
öfver scenen med korta och urblekta mantlar, som
hade allt möjligt tycke med bakvänt knutna hak-
lappar, de der flaxade och slog till vid hvarje rörelse.
Deras långa, allt annat än rena kragstöflar af sämsk-
skinn, som de tydligt ärft af korpulentare företrä-
dare, togo sig ut som hylsor, ur hvilka de samman-
vecklade blombladen ej förmådde bryta fram. Vidare
vill jag minnas att på scenen en gång framställes
ett kloster med halft förfallna murar och en dito trappa,
utför hvilken en procession af nunnor långsamt tå-
gar. Men som truppens personal förmodligen var
fåtalig, bestod hela processionen af 7 nunnor, af
hvilka de första, medan den sjunde ännu syntes i
klosterporten, svängde om i en liten halfcirkel, för
att inbilla publiken att de försvunno bakom klo-
stret, men hvaremot de i stället snart kommo till-
baka genom samma port såsom den 8:de, 9:de och
10:de nunnan och så vidare i oändlighet. Skott och
klockringning försatte publiken i en högtidlig spän-
ning, och slutligen kom sjelfva effektscenen — hjel-
tinnan i sin likkista, uppställd på en katafalk, öfver-
dragen med svart tyg. Redan förde åskådaren näs-
duken till ögonen, då i ett nu hela ena sidan af
kistan brakande lösgjorde sig och rullade utför ka-
tafalken, och liket for upp som en raket, utbri-
stande: »Ett sådant förhårdadt slarf!» hvarefter det

i flygande fart susade öfver scenen med fladdrande svepning och under åskådarnes skallande skratt och applåder. Ridån gick ned och största delen af publiken upp för att begifva sig hem och vi bland dessa. De flesta tyckte sig ha fått nog. Sjelfva småflickorna kunde inte begära mera förnöjelse för aftonen — klosterruiner, klockringning, kanonskott, gamla riddare, riktiga nunnor med dok och allt, och till slut ett lik, som både kunde gå och tala. De påstodo också att de aldrig i sin tid haft så roligt.

Också vi stora skrattade rätt godt och hade nöje af det stora skådespelet både måndagen och tisdagen, och kom så onsdagen och med den trasfrun, åtföljd af — mitt ressällskap, som verkligen befanns vara fruns syster.

»Du frågade, du, så naivt häromdagen,» sade min vän, »om de voro systrar derföre att de buro samma namn, och jag svarade lika djupsinnigt, men annars hör det väl till undantagen att en flicka gifter sig med en yngling af samma namn som hon. Emellertid var detta härvidlag fallet, ty hon gifte sig med sin kusin.»

Och efter denna lilla upplysning följde vi de båda systrarna ut i kökskammarn, der genast ett godt kaffebord dukades åt dem, under det vi sampråkade som bäst. Min gamla gumma var en riktig skönhet emot system, som var den fulaste, skruppnaste lilla gumma jag sett. Men vid anblicken af en hel klädkorg trasigt linne och dito

strumpor lekte ett leende kring de tunna läpparne. Här var göra för hela veckan, tänkte gumman, tog så fram sina klumpiga glasögon med hornbågarne och lade i fönsterkarmen, hoplade sin tunna, slitna sjal och satte sig, efter att på gammaldags hederligt manér ha läst för maten, vördnadsfullt på yttersta kanten af stolen, låtande det skumma ögat i förväg njuta af Gudsgåfvorna.

Systemen var ännu ödmjukare, ty hon satte sig ej alls, utan förblef stående, tills min vän ordentligt drog ned henne på en stol midt emot »frun», och så, för att gifva de båda gamla ostörd frihet, lemnade vi dem ensamma, sedan min vän först sagt sin mening om det blifvande arbetet och bjudit mitt resällskap qvar öfver middagen äfven — en bjudning, som under otaliga nigningar och med största tacksamhet mottogs.

»Och nu,» sade min vän, när vi sutto för oss sjelfva med våra handarbeten, »skall du få höra trasfruns historia. Till en början, hur tycker du hon ser ut?»

»Ovanligt ful — som ett torkadt päron till exempel.»

»Men, ser du,» sade min vän och log, »innan detta päron knutit sig till frukt, var det en skön, doftande blomma, som fägnade allas blickar.

Hennes föräldrar voro ringa handtverksfolk, men hederliga och gudfruktiga, som uppfostrade sina barn i tukt och ära, som det på den tiden

hette, — då det ej var så många granna tal om »bildningen» som i våra dagar.

Flickan kunde väl vara en aderton år, när en gång tilldrog sig den märkvärdiga händelsen att stadens äldste fingo ett bådskap, som i långa tider lät dem förlora den smula vett de annars hade och som de så väl behöfde. Det kungjordes dem nämligen den hugnesamma nyheten att Hans Majestät konung..... ja, det är detsamma hvilken — det har fallit mig ur minnet — ämnade hedra staden med några timmars besök.

Det kostade blod.

Kalkoner, höns, orrar och tjädrar måste offra sina lif för kung och fosterland. Stadens och ortens blomsterland sköflades utan förskoning, nya granar rycktes från sin fredliga plats i skogen och förenades i topparna till triumfbågar. Tolf hvitklädda flickor af stadens vackraste skulle kasta blommor. Stadens enda sockerbagare vore liflös om han ej åstadkomme en krokan, hvartill hittills ingen sett maken...

Ah, det skulle bli en ståt!

Vid middagsbordet skulle sex unga flickor, klädda i sina provinsdräkter, passa upp. Dessa finge naturligtvis utväljas bland de simplare familjerna och alltså var Karin — så heter trasfrun — sjelfskrifven. Hade rättvisan haft sin gång skulle hon varit den främsta bland de tolf blomsterflickorna, men — hennes far var bara hattmakare, under det de andra flickornas voro köpmän, d. v. s. någonting i en småstad

ganska förnämt. Hvad är en menniska som »gör i hattar», emot en som »gör i diverse»?

Alltså: Karin fick bara passa upp vid bordet, men det var alldeles tillräckligt för att Hans Maj:t, som var en stor dyrkare af qvinlig skönhet, genast uppmärksammade henne och blef alldeles öfverraskad af det på en gång blyga och värdiga i hennes väsen.

Stadens tolf förnämsta tärnor kunde knappt berömma sig af en fjerdedels blick, då deremot den höge herrn icke ett ögonblick kunde lemna den sköna handtverkaredottern ur sigte.

Han var ordentligt betagen, den ståtliga kungen, och då han senare på aftonen några ögonblick drog sig undan för sig sjelf, hände sig att en kammarherre uppsökte Karin, som »i nåder» blef befalld in till Hans Maj:t.

Karin såg förskräckt ut. Hon kände dunkelt att förhållandet kung och undersåte här ej var tillräckligt att förklara en ung flickas samtal på tu man hand med en vacker och hög herre.

Också fylldes hennes ögon med tårar och hon utbrast helt okonstladt:

»Nej det vill jag icke, då icke mor är med.»

»Enfaldiga flicka!» bannade stadens styresman, som afhörde kallelsen. »In med dig på ögonblicket, så vida du ej vill att Hans Maj:t skall säga att innevånarne i denna stad sakna allt lefnadsvett. Begriper du då inte äran som sker dig?»

Karin begrep bara att hon kände sig underbart beklämd, och tårarne hängde ännu kvar i hennes

mörka ögonfransar, då hon darrande inträdde till sin konung.

»Kom närmare, mitt vackra barn!» yttrade med sin mildaste röst denne, der han satt tillbakalutad i en fåtölj och lät sina blickar öfverfara den fagra ungdomen, som djupt nigande stannade vid dörren.

Karin tog några långsamma steg framåt.

»Närmare, närmare!» upprepade otåligt den höge herrn, och ändtligen kom Karin så nära att han kunde fatta hennes hand.

»Du har haft mycket besvär för mig i dag, mitt barn,» sade monarken nådigt, »och jag vill tacka dig därför!»

»Det har varit oss alla en stor ära att få åtlyda Ers Maj:ts befallningar,» svarade Karin med nedslagna ögon.

»Jag undrar,» tillade majestätet, »om du lika gerna skulle uppfylla en bön af mig?»

»Helt säkert skulle vi det,» förmodade Karin, »ty Ers Maj:t kan icke bedja om annat, än det som är rätt och godt.»

»Vi, och ständigt vi,» upprepade litet otåligt kungen; »jag skall säga dig, mitt vackra barn, så här i förtroende, att jag icke bryr mig om hvad de andra vilja, emedan jag icke bryr mig om dem sjelfva. Nu var det endast fråga om dig. Skulle du vilja uppfylla en bön af din konung?»

Karin lyfte frågande sina klara blå ögon till den talande.

»Skulle du kunna hålla af mig, lilla Karin?»

sporde den sköne mannen och lät sin mörka brännande blick hvila på flickan.

»Det kan jag, Ers Maj:t,» förklarade denna trovärdigt, »och det har jag gjort redan långt förut... mina föräldrar ha lärt mig att hvar afton bedja för Ers Maj:t.»

»Det der är godt och väl,» utbrast kungen leende, »och bevisar att du och dina föräldrar äro goda undersåter, men den sortens kärlek är ej nog för en stackars kung, hvars törnekrona väl kan behöfva en och annan ros. Jag ville du skulle hålla af mig på ett helt annat sätt... mycket mera... mycket innerligare.»

Kungen tystnade och slöt med en vältalig blick den unga flickans hand i sina båda.

»Jag förstår icke Ers Majestät,» förklarade Karin lugnt och försökte sakta draga sin hand tillbaka.

»Skulle du t. ex. icke vilja skänka din kung en enda kyss?»

»Gud beware mig!» ropade Karin helt förskräckt och tog tre steg tillbaka.

»Och hvarför icke det,» frågade kungen leende, »ser jag då så afskyvärd ut?»

»Visst icke, tvärtom...» medgaf öppenhjertigt den unga flickan, »men... men...»

»Hvad för men, täcka barn?» frågade kungen och försökte åter fatta hennes hand.

»Det tillhör endast drottningen att göra det,» förklarade bestämdt Karin och betraktade med en blick full af oskuld den höge herrn.

»Men drottningen är icke här, ser du,» undervisade helt logiskt denne.

»Men hennes tankar äro det kanhända,» hviskade Karin, »och Guds öga, som är öfverallt, skulle med vrede se ned på mig, om jag gjorde en så stor synd.»

»Hör på, mitt barn,» sade kungen litet onådigt, »är du läderska?»

»Jag vet icke riktigt hvad Ers Majestät förstår med detta ord; men att jag icke vill göra något orätt är säkert.»

»Äro dina föräldrar fattiga?» frågade kungen plötsligt.

»Åh nej, Ers Majestät, de berga sig.»

»Men du har inga sidenklädningar, inga ringar, inga små vackra nipper att förhöja din skönhet med?»

»Nej, Ers Majestät, och jag är också allt för ringa att bära sådana saker.»

»Men, ser du, mitt barn... jag tänker på din framtid... om du kommer upp till Stockholm och i Hennes Majestät drottningens tjänst, som är god mot sitt folk, skulle du kunna få allt detta och mycket mera... du skulle kunna bli en riktigt förnäm dam, hvartill du egentligen tyckes vara ämnad. Tro mig, mitt barn, du passar icke härnere i en småstad, der man icke förstår sig på att uppskatta din skönhet...»

»Jag tror, Ers Majestät,» svarade Karin, »att en dotter alltid bör passa för det hem och den krets

der hon vuxit upp och ... jag tackar för Ers Majestäts nåd, men ... jag *vill* icke komma upp till Stockholm!»

»Har man sett en sådan envis liten unge!» sade kungen skrattande, reste sig upp och lade helt nådigt sin arm om Karins smärta lif.

»Ers Majestät!» hviskade denna och blef snöblek ... »värdes låta mig gå härifrån!»

»Och hvarföre så brådt, lilla Hebe? Du begår ett brott mot etiketten, skall jag tala om för dig, om *du* tänker göra slut på audiensen; det tillhör mig, ser du, och jag är mäktig road af att samtala med dig.»

»Ack,» yttrade Karin oroligt, »jag känner icke etiketten, och jag förstår icke hur jag, som är så ringa och obildad, kan intressera Ers Majestät, men hvad jag deremot förstår och känner är att Ers Majestät får vara så nådig och låta mig gå genast, ty annars ... annars skola mina kamrater och hela staden säga ...»

»Hvad, älskliga barn?»

»Hvad ... hvad jag är *för god* att höra,» yttrade med högt rodnande kind den unga flickan och sände sin konung en blick så ren och stolt, att jordens majestät djupt böjde sig för det himlens majestät som kallas oskuld och som klart strålade ur detta sköna öga.

»Du är, vid Gud, en ovanlig flicka!» utropade kungen rörd, »och finnes många sådana, voro vi höga herrar bättre än vi äro ... Blif kvar i ditt ringa

stånd, blif älskad och aktad, i stället för firad och — glömd. Lef väl, goda barn, och tag till minne af din konungs aktning och beundran hans bild!»

Och härvid räckte han åt den unga flickan sitt porträtt infattadt i briljanter.

»Så firad har en gång på höjden af sin skönhet och ungdom denna skruppna gamla gumma varit — skall man väl kunna tro det?» frågade med ett visst vemod min vän, som tydligt njöt af det intresse hennes berättelse uppväckt hos mig.

Jag satt nästan stum af häpnad.

»Och sedan?» frågade jag slutligen, »hur gick det henne sedan?»

»Ack,» log min vän sorgligt, »om äfven, enligt katechesen, dygden belönar sig sjelf, händer deremot ofta att hon visst icke blir ytterligare belönad, åtminstone icke i yttre måtto.

Vackra Karin gifte sig, som jag nämnde, med sin kusin, en ung handlande Björk, som lefde några år så fint som man i en småstad kan lefva, hvarefter det lika hastigt gick utföre. Han blef snart ledsen vid sin vackra hustru, hvars ännu vackrare grundsatser allt mera besvärade den lättsinnige unge herrn, som spelade, rumlade och förlustade sig som om han aldrig varit annat än ungtkarl. När allt var förstördt, lemnade han sjelf denna verlden och fru Karin kämpade i många år modigt mot fattigdom och svårigheter, samt försökte allt för att uppfostra sin ende son till en hederlig människa, men tyvärr utan fram-

gång. Det var fadrens fullkomliga afbild så innan som utan.

Och när då, oaktadt modrens trägna arbete, nöden allt emellanåt liksom på försök stack sin hvassa nästibb inom dörren, när brödet var slut, hoppet för en stund jordadt och endast tårarne ymniga, bröt den arma modren tid efter annan ut en och en af briljanterna och sålde...

Snart återstod blott de trenne sista. Hennes son var då en yngling på två och tjugu år, vild och oregerlig som alltid, döf för sin mors böner, känslös för hennes tårar. Då kommo de en dag bärande honom död hem, han hade varit i blodigt slagsmål och måste släppa till lifvet... då sålde hon de trenne sista briljanterna, begrof med dem sin son, köpte ett litet kors till grafven och sig sjelf en liten stuga, och har nu i många, många år gått omkring på detta sätt, tyst och ödmjuk, åtagit sig detta föraktade arbete, efter som hennes ögon, till följd af alla de dyrbara briljanter som brutits ur *dem*, icke tillåtit henne befatta sig med någon finare sysselsättning. Det är omöjligt att få henne att vara inne i familjerna vid måltidstimmarne. Hennes briljanta tid och hennes briljanter äro ju längesedan slut, säger hon med ett vemodigt leende, och tillägger: att som numera endast trasor återstå, passa dessa bäst i kökskammaren.

Jag var rörd, intresserad i högsta grad af den gamla och hennes historia. Hon kunde nu varit rik, hon kunde *hafva varit* tillbedd, firad och afundad... Den tunna, slitna sjalen, som hon så omsorgsfullt

hoplade, kunde lika gerna varit en sobelkappa... *om hon velat*... den gamla barslitna sammetsbähytten en elegant sidenhatt, kökskammaren en bekväm liten våning, men... hon hade ej velat; hon hade föredragit hvad ungdom och skönhet så ofta, med hufvud och hjerta vända åt verlden, behändigt skjuta åt sidan: — sin samvetsfrid.»

Åh, jag måste ut och beskåda henne ännu en gång, denna förtorkade lilla gumma, jag måste se om ej ett enda drag, en enda min ännu kunde squallra om det glänsande fordom... jag måste se om det verkligen fanns bara trasor kvar.

Jag nästan sprang ut till henne. Jag gaf mig godt om tid; jag arbetade tillsammans med henne, jag talade med henne länge och mycket; hon var till en början litet tillbakadragen, men jag lade mitt hjerta i min blick och bjöd henne att se hur varmt det intresserade sig för henne och så småningom lifvades de matta dragen. Hon blef meddelsam och hjertlig tillbaka och när jag, efter att hela dagen ha sysselsatt mig med den gamla, på aftonen gick in till min väninna, utbrast jag af varm öfvertygelse:

»Nu har jag lyckats kasta en blick genom det förvittrade skalet; derinom gömmer sig ett par skära vingar... ädelstenarne äro icke borta... hon eger dem ännu kvar i ett *rent minne* och ett *fridfullt samvete*.

Öfverraskningen.

I den lilla staden X., föga uppmärksammas af världen, men icke desto mindre — eller kanske just därför — belåten med sig sjelf och sitt öde, låg för några år sedan ett litet rödmåladt hus med hvita fönsterluckor alldeles inne i en trädgård, hvars väl ansade afdelningar, både den poetiska med törnrosor, löfkojor, lejongap och tusenskönor, och den prosaiska med morötter, gräslök, palsternackor och bondbönor utvisade känslofulla hjertan och vårdande händer.

Om i lifvet finnes något mellanting mellan prosa och poesi, representerades det här af de välskötta fruktträden, hvars fina doftande blommor i första hand och saftiga välsmakande frukter i andra tillfredsställde både öga och gom.

Det hela tycktes betraktaren vara en behaglig tillflyktsort, landtlig och inbjudande.

Små soffor der och hvar uppmanade till hvila. En slänggunga hade tycke af en sjelfsväldig barnunge i det gröna, som för att hålla sig någorlunda i styr måste mot sin vilja räcka upp sina små odygdiga händer och promenera mellan pappa och mam-

ma, här föreställda af ett allvarligt päron- och ett dito äppleträd. Men man såg att endast en enda liten puff utifrån behöfdes, för att den sjelfsväldige lille skulle lekande kasta kroppen antingen framåt eller tillbaka, och sålunda, ehuru till en del fängslad, likväl gifva luft åt sin inneboende lustighet.

Vid ån, som på ena sidan flöt förbi trädgården, var en liten mossbänk och bakom den några jasminbuskar. Detta var en romantisk plats, hvars heliga tystnad endast stördes ibland af en flock änder, som med djerfva kullerbyttor och ett tanklöst snattrande der fördref sin dag.

Tvänne bikupor tronade utanför ena gafvelfönstret, men bien voro så »verserade» att de begrepo att när fönstret någon gång öppnades, det icke var för att släppa dem in. Också satt husets älskling, den hvita katten, helt lugn i fönsterkarmen och beskådade med benäget öfverseende de flygtiga varelsernas lek i det fria.

Öfver hela det yttre hvilade således en ljuflig frid.

Kanske vore det nu på tiden att säga några ord om egarne till all denna herrlighet.

Till antalet voro de tre, och om man inte precist derföre kan säga att de utgjorde en treenighet, så voro de icke oeniga heller. De skilde sig i tycken, vanor och åsigter jemnt så mycket ifrån hvarandra som behöfves, för att ge färg åt hvardagslifvet.

För att börja med herrn i huset, var han en man omkring fyrtitalet, med tunnt hår kring den o-

vanligt höga, vackert hvälfda pannan, milda, klara ögon, något otympliga fasoner, men för öfrigt hemtam och hjertans oförarglig. Han var tyvärr, I unga, svärmiska skönheter, icke en gång ett aflägsset ämne till en romanhjelte. Man såg honom aldrig i en åskdiger, blixtrande natt jaga någon eldig springare öfver stockar och stenar för att med en under den fladdrande kappan dold pistol skicka en närgången rival till andra verlden. Man såg honom icke heller i balsalen förråda sitt »gudomliga» ursprung genom en vals, deri han icke förde, utan *bar* sin sköna börda med säker hand genom krinolinernas och sporrarnas vådliga bränningar. Han fäktade icke, drack icke, krossade inga hjertan — åtminstone icke med vett och vilja — och hade hvarken knäfall, kärleksförklaringar eller dumma verser på sitt samvete. Tvärtom. Detta var så rent som första bladet i en ung pensionärs nyss inbundna kriabok.

Men var han då rent af hjertlös? frågen I.

För ingen del. Han hade som ung då han var informator i ett greffligt hus funnit att dess sextonåriga dotter var att förlikna vid sjelfva Venus. Han hade kanske äfven tänkt säga henne detta och mycket mera dertill, som ljuft tyngde på hans hjerta; men misströstande, som alltid, om sin egen förmåga att intressera, tänkte han så länge på saken och sökte så omsorgsfullt ett passande tillfälle att lägga sina ord, att han blef förekommen en vacker dag af en viss Vulcanus, en enögd stenrik grefve, som inom en vecka hann afsluta hvad »magistern» på hela året

förgäfves sökt påbörja. Det var ett hårdt slag för honom. Också var hans kind bröllopsaftonen lika hvit som brudens klädning, men vid hennes vänliga fråga hur det stod till med honom blef han åter röd som skarlakan, bugade sig så djupt och så hastigt att den i hack och häl efterföljande betjenten vid denna törn släppte brickan med vinglas och konfekt på och så när sjelf hade gjort en kullerbytta. »Magistern» rusade upp på sin kammare, lade sig på sin säng och åt intet, förmodande att han på morgonen skulle vara endast en stofthydda. Men hur det var satt den envisa själen qvar och egaren beslöt sig för att låta henne sitta der så länge i orubbadt bo. Och så förgick sorgen så småningom och förbyttes i ett behagligt minne, hvilket minne, I unga sköna, just bevisar att det omtalade föremålet har både hjerta och känsla. Om nu ingen i den lilla staden — jag menar ingen älskvärd individ af det feminina släktet — förmått honom att träda under hymens fana, så torde det ha andra grunder, dem vi snart skola erfara.

Den forne »magistern» var numera lektor i stadens skola och hade dessutom ett ganska ansedt namn som filosof. Han hade utgifvit flera uppsatser i detta ämne, hvilka blifvit mottagna och lästa med den uppmärksamhet de förtjente, och hans båda äldre systrar voro såväl i detta som alla öfriga fall utomordentligt stolta öfver »bror Anton». För dem var han inbegreppet af alla menskliga fullkomligheter med undantag af ett enda: sättet att skicka sig i

sällskaper, men i detta ämne fick han af sina enträgna och välvilliga vårdarinnor så många föreläsningar, påminnelser och anvisningar, att han blef sju gånger värre än han någonsin annars blifvit. Hans distraktioner tilltogo med de båda damernas förmaningar och deras oro då de voro bortbjudna hade knappast mera någon gräns. De fruktade, der de sjelfva sutto kring divansbordet i ett främmande förmak med ögonen ständigt riktade mot dörren, att få se bror Anton inträda genom densamma med ryggen vänd åt de ärade gästerna, med halsduksknuten i nacken, med fötterna instuckna i de virkade julklappstoffsorna eller med något annat löjeväckande i helsnings- eller klädväg.

Och medgifvas får att deras fruktan icke saknade anledning.

Systrarna — »flickorna», som lektorn hvardagsvis sade, då han talade om dem — hade, som vi redan sagt, lemnat bakom sig de oförståndiga ungdomsåren. Syster Polla, det prosaiska elementet, var fyratiosju år, och syster Netten, det poetiska, fyratiotvå. Med undantag af bror Anton hatade de det manliga släktet och tackade Gud tre gånger om dagen att de voro ogifta. Synnerligast syster Polla. Det fanns icke mer än en hederlig man i verlden, påstodo de, och denne var Anton. »Kanske prostens också,» hade Netten liksom på försök tillagt, men blifvit tystad af Polla med en ljungande blick och den frågan: »Hederlig, han, som gifte sig omigen två år efter första hustruns död? Aldrig!»

»Men nu, då äfven denna dött, är jag säker på att han ej skulle ånyo gifta sig,» hade Netten ytterligare invändt under en stilla suck.

»Det är ingen säkerhet,» förmenade Polla barskt, »men om han gjorde det, skulle jag skänka både honom och henne mitt djupaste förakt.»

Ånyo hade Netten suckat, men ingen visste riktigt hvad detta månde betyda.

Föröfrigt höllö de båda systrarna huset i den utsöktaste ordning med tillhjälp af en gammal piga, som var så outgrundligt ful, att lektorn en tid tänkte på att borsta sina stöflor sjelf, bara för att slippa se henne då hon om morgnarna kom in med dem.

Han till och med hade den djerfheten att föreslå syster Polla, den styrande principen, att »utbyta gamla Cilla mot någon annan, som åtminstone såge ut som en menniska — hon behöfde inte vara en skönhet för det.»

»Ne-ej, min bror,» förklarade Polla bestämdt; »i alla andra fall vet Gud hur gerna jag gör dig till viljes, men — Cilla blir qvar; det är en ärbar menniska.»

»Skall man då nödvändigt se ut som en tungus för att vara ärbar?» frågade lektorn litet vresigt.

»Bror Anton!» utropade med värdighet Polla, som sjelf ej var någon skönhet. »Jag skulle önska du inte brydde dig om de husliga affärerna. Jag har mina skäl att behålla Cilla.»

»Nå så skicka åtminstone in henne så sällan som möjligt,» bad lektorn och försvann i dörren till sin

studerammare, för att rädda sig undan en föreläsning i den högre moralen, deri syster Polla borde sökt och fått en profession.

Sådana voro i korthet egarne till det rödmålade huset.

Det var en onsdagseftermiddag och det klaraste solsken.

Lektorn halfåg på en af bänkarne i bersåen, med hufvudet hvilande på en broderad kudde, som syster Netten burit ut för detta ändamål. Pipan, hans trogna vän och följeslagerska, höll han i ena handen och ett filosofiskt verk i andra. Han var riktigt i sitt esse.

Polla var så äfven, der hon med ett hiskligt mordinstrument, den stora köksknifven, i hand stod midt i en bösäng och afskar den ena bönan efter den andra, kastande dem i en korg som Cilla för ändamålet höll tillreds. Den stora sommarkräkan af gredelinrandigt kattun omslöt lik en sufflett hennes sträfva anlete, och hushållsförklädet af oblekt blångarnsväf gick ihop i ryggen.

Syster Netten satt på den romantiska mossbänken ner hos ankorna, dem hon roade sig med att betrakta genom ett förstoringsglas, som lät dem omskapas till svanor. Det var rätt roligt, tyckte syster Netten, hvars rika inbillningskraft dessutom ofta förskaffat henne dylika nöjen, dem hon dock behöll alldeles för sig sjelf, ty om hon yppat dem skulle bror Anton ej förstått dem och syster Polla skrottat ut henne.

Ett så ohyggligt plagg som en kråka skulle aldrig kommit på Nettens hufvud. Hon bar en schäferhatt med breda brätten, såsom mera öfverensstämmande med hennes smak.

Ett uppslaget exemplar af »Klosterbarnen» låg i hennes knä och var till hälften doldt under hennes randiga förkläde, för den händelse att syster Polla skulle förirra sig till mossbänken — Polla, som ej gillade någon sorts romantik.

»Drumla inte med korgen, du släpper ju ut börnorna!» förmanade mamsell Polla sin tjenarinna, som tycktes hemfallen åt en och annan distraktion, äfven hon.

»Åh, di ska väl ha vett att hålla sig inne,» menade Cilla helt naivt och rättade lite på korgen. »Vet mamsell,» fortfor hon litet lifligare och under en blinkning, obegriplig för en oinvigd, »så när hade jag glömt tala om att jag mötte *henne* i dag igen när jag var ute och köpte kött.»

»Den menniskan gör då aldrig annat än springer!» retade sig mamsell Polla. »Nå, hon frågade väl efter oss kantänka?»

»Tror jag, det!» svarade Cilla med en besynnerlig fnysning af den lilla stump som hos henne föreställde näsa. »Hon sa' att hon länge hade tänkt sig hit, sa' hon.»

»Hvad sa' du då?»

»Jaså, sa' jag.»

»Ja det var också allt som behöfdes. De äro alldeles befängda att springa här och nog vet man

för hvems skull det sker, men så sannt jag heter Polla, ska de ingenting ha för besväret. I hela staden vet jag icke en, jag skulle vilja ha till svägerska.»

»Nej, må säja det,» medgaf Cilla. »Om di hade ögon i hufvudet, kunde di för resten nock se att lektorn inte vill ha annat vif än den tjocka latinskan han läser i jemt.»

»Det är filosofiska arbeten, kära barn,» rättade mamsell Polla öfverlägset.

»Ja hvad som är säkert är att lektorns »filosofia» i hans ögon är den bästa Sophia i verlden, så jag säger som mamsell, di kunde spara sej fjäten.»

I detta ögonblick lyftades den lilla klinkan på trädgårdsgrinden.

Pollas sufflett vände sig om på minuten, och vid det hon fick sigte på den inträdande, satte hon på sig en min såsom den hvilken biter i en surkart.

»Säg att jag inte är hemma!» var hennes första ord till Cilla, i det hon hukade sig ned bland bönorna. »Fast nej, vänta! då rusar hon på lektorn i bersån. Spring genast du och för henne ner åt mossbänken till och säg att jag kommer strax.»

Den inträdande, en lång blek qvinnogestalt med någonting i hög grad svärmiskt i sitt väsende och sin blick skred långsamt fram åt gången, under det hon forskande såg sig omkring åt sidogångarne.

Men mera än se hann hon icke, förr än Polla, som kastat förklädet i bönkorgen, var henne till mötes på halfva vägen.

»Goddag och välkommen, kära Sophie! är du ute och går?» undrade Polla med en ton som just ej var särdeles inbjudande.

»Ja, det var så hett inne, att jag måste ut ett slag,» svarade den nykomna långsamt och hvälfde ögonen på ett känslösamt vis. »Jag sade för mig sjelf: jag skall titta inom till mina goda vänner, flickorna Ridders, der är nog svalt och skönt i deras lilla paradis.»

»Ja, Gud hjelpe oss för svalka,» menade Polla, »det är som det kan med den. Jag hade också tänkt mig ut i dag, men vågade inte, just för värmens skull. Jag tror man har det bäst när man är stilla... Men vill du ej gå ned till mossbänken, jag tänker Netten sitter der och knyter äfsingar. Jag kommer efter snart, bara jag ordnat litet om det husliga.»

»Söta du! jag stör dig väl inte!» fruktade fru Sophie.

»Visst inte!» måste Polla svara för artighetens skull, ehuru hon inom sig tänkte: »Jag undrar när du gjorde annat», och så förde hon sin ovälkomna gäst till mossbänken.

Men sjelf tog hon några långa steg och var inom ett par minuter vid bror Antons sida.

»Kära Anton, du!» hviskade hon i det hon lade sin hand på hans arm, »den välsignade Sophie Sedbom är här igen. Jag kunde förmoda att du var lika nöjd om att träffa henne och sade därför att du inte var hemma... Hon sitter hos Netten nere vid

mossbänken. Om du skyndar dig, hinner du ut innan hon kommer hit.»

Och för att ytterligare komma till målet, rafsade hon tillsammans bok, pipa och dyna och skulle gerna hafva tagit bror Anton med i sin hulda famn, eller sin rymliga ficka, för att så mycket fortare få rent hus.

Och mumlande en hel del om att folk kunde hålla sig hemma då de inte hade ute att göra, följde henne lektorn och var inom fem minuter derefter på väg till skolan, mest en hel timme tidigare än han behöft vara der, skolgossarne till stor undran och förskräckelse, att derigenom något af deras frihetstid skulle inkräktas.

Men till deras belåtenhet framtog lektorn ur fickan sin medhafda bok, i hvilken han snart så fördjupade sig, att kustos nu, liksom ofta förut, måste tillsäga om att klockan redan slagit fullt och att således lektionen skulle begynna.

Dernere vid mossbänken sutto emellertid fru Sophie och mamsell Netten, blickande på den glitterande ån och den buskbeväxta stranden midt öfver.

»Min Gud hvad ni äro lyckliga som ega ett sådant paradisk!» utbrast med förtjusning enkan — fru Sophie var nämligen enka sedan tio år tillbaka — och höjde mot himlen en enda, stor blick. »Också finner man sig så väl här, att man nästan ej vill härifrån då man en gång kommit hit. Jag är riktigt ängslig att jag skall ledsna ut er med mina besök, men — ack nej! Jag gör er orätt med en sådan

förmodan, ni goda gamla vänner! säkert känna ni det samma för mig, som jag för er. Men så mycket skall jag emellertid säga i förtroende, att ni ha endast er älskvärda bror att tacka för det jag inte är här hvar dag...»

»Hur så, kära Sophie?»

»Ack min gud, min vän! du som känner mig, vet att afsigten med mina besök här är ren som solens ljus; du vet hvad min salig man var för mig och att intet skulle kunna förmå mig till otrohet mot hans minne, men de elaka människorna... en qvinna måste vårda sitt rykte... Jag erkänner emellertid att jag näst min salig man vet ingen jag värderar så högt som din bror, och just för det mina känslor för honom äro den rena vänskapens, kan jag så här oförståndt yttra dem för er, som jag vet aldrig kunna missförstå dem. Men himmel! jag talar så högt, jag oförsigtiga, tänk om han vore i närheten...»

»Jag tror icke det,» yttrade Netten lugnande men på samma gång litet förlägen. »Jag tror nästan han är inne i sitt rum och ser öfver gossarnes krior.»

»Ack, då vågar jag inte störa honom. Jag ville annars frågat honom om en mening i ett af Schillers poemer som är mig oklar.»

»Du håller på och studerar språken alltjemt?»

»Ja. Du tror icke, dyra Netten, hvilka skatter man derigenom kommer i besittning af!»

»Men goda öfversättningar,» invände Netten och tänkte på klosterbarnen, »goda öfversättningar af

gamla mästestycken skulle jag tro äro lika bildande...»

»Misstag, min vän, misstag. Språkstudier upplysa förståndet; de äro för själen och tanken hvad gymnastiken är för kroppen. Romanerna lägga endast an på känslan — ja, det är din brors egna ord jag citerar. När han sagt något kommer man ihåg det. Men, söta du, om du tillåter gå vi bort till gungan ett slag. Tänk om jag vågade bedja dig sätta den i svängning, — jag vet intet angenämare och mera svalkande än att gunga.»

Netten borrade klosterbarnen in emellan jasminhäckens täta löfverk, tog äfsingarne hastigt på armen, kastade en afskedsblick på sina kära svanor och följde den svärmiska enkan, görande en stor krok för att undgå den berså der Anton möjligtvis ännu var kvar. Men Netten hoppades dock att Polla varit omtänksam som vanligt.

Nu begaf sig att gungan var midt för lektorns fönster. Alltså placerade sig enkan med möjligaste grace i densamma, lutade sig behagfullt bakut och tycktes alldeles okunnig om att den lilla runda hatten halkat något på sned, så att det rika håret — enkans enda skönhet — hade fritt spelrum. De väl klädda fötterna sträckte hon à la Taglioni mot den hårdes fönster på ett talande sätt: »du eller ingen!» hviskade tåspetsarne tydligt. Som hon var närsynt, kunde hon sjelf ej se det tillbedda föremålet, men förmodade sig vara sedd i stället, och var belåten med det tillsvidare. Hon räknade ut att ännu återstod mest

en halftimme tills föremålet borde gå i skolan att sina dyra pligter sköta.

Polla, den elaka Polla, stod emellertid just nu i broderns rum och njöt af den behagliga synen och skrattade så högt att katten vaknade och förundrad tittade på sin annars så allvarsamma matmor. Men denna skrattade alltjemt och utbrast slutligen för sig själf i det hon nickade mot den förhoppningsfulla enkan: »Ja, gunga du, ingen ser dig mer än jag, och om också en annan såge dig, hade du ej mera för det.»

Och härmed gick Polla, sedan hon väl skrattat ut, i trädgården till de båda öfriga damerna.

»Här sitter jag och drömmer mig vara en liten fogel,» smålog enkan huldt emot Polla, förgäfves försökande, för gungans svängnings skull, att räcka henne sin hand. »Du tycker säkert, lilla Polla, att jag är bra barnslig.»

»Åh nej,» svarade denna ännu leende, »hvar och en roar sig på sitt sätt, men för att vara en fogel är du bra långt nere vid jorden,» och härvid gaf hon sin svärmiska väninnas rygg en välment puff, som lät henne betydligt närma sig foglarnes rike.

»Gud! söta Polla, inte så högt, inte så högt,» skrek enkan orolig. »Jag får svindel, jag hissnar... och dessutom... himmel! just nu erinrar jag mig något hyarpå jag förut icke tänkt... Netten, söta Netten, håll emot för allt i verlden... att jag kunde vara så tanklös... ligger icke er brors rum här midt

emot?... tänk om han ser oss!... Jag skymtar bestämndt någonting i fönstret.»

»Var lugn, kära du,» tröstade Polla litet hånfullt, »det är katten som sitter der.»

»Jaså, bara katten!» eftersade enkan med en ton som ville låta lugnad, men som förrådde missräkning. »Jag nästan fruktade att det var den snälle lektorn, så mycket mer som jag vill minnas att han ej har lektion i skolan förr än tolf, och klockan är visst bara half.»

»Han gick strax efter du var kommen,» upplyste Polla obarmhertigt. »Men vill du ej gunga litet till? Det är så svalkande.»

»Nej tack, söta du! jag vill ej längre uppehålla er, men deremot har jag en bön till er, som ni inte få neka.»

»Hvad är det?» undrade båda systrarna.

»Att ni komma till mig i eftermiddag och dricka en kopp té. Och om lektorn, då han kommer från skolan, vill göra mig den äran och glädjen att komma efter på ett glas punsch, så skall jag väl försöka få ihop ett spelparti... jag är rädd att han annars får för ledsamt bland oss fruntimmer.»

Då hon sade detta senare, satt ett frågetecken i hvart öga. Det var tydligt att hon önskade bli motsagd, men ingen låtsade derom. Hon hade således ingen annan resurs än hålla god min; öfvertalade med hela makten af sin älskvärdhet Polla, som skyllde på husliga bestyr och syntes benägen för

afslag, samt hoppades kunna förmå prosten att öka deras lilla krets.

Då förklarade Netten beredvilligt att om det vore något bestyr i huset, ville hon mer än gerna hjälpa Polla, så att de på eftermiddagen kunde få det nöjet att titta till Sophie, som alltid hade det så trefligt ordnadt, och så skildes de åt vid trädgårdsgrinden, alla tre temligen belåtna.

Polla kunde inte dölja för sig sjelf det behag som en väl vald tékonselj dock onekligen hade, och Netten tyckte att prosten var en så hygglig sällskapsman, och slutligen tyckte enkan att, fastän hennes salig man haft alla tänkbara goda egenskaper, hade dock lektorn *en* mera: han fanns till.

Och så nickade hon farväl åt suffletten och den bredbrättiga schäferhatten innanför trädgårdsgrinden, och dessa nickade åt henne igen och enkans sista ord voro: »inte senare än 6!»

Enkans lilla bostad var ordentlig ända till pedanteri. Tébordet stod prydligt dukadt och de skönaste blommor i vaserna. Det var tydligt att hon ville göra intryck på »flickorna» Ridders. Och som de nu sutto der, hon och »flickorna» samt ett par fruntimmersbekanta till, föll talet, sedan hela listan på deras gemensamma frånvarande vänner var genomgången, på hushållning, och enkan förklarade allvarligt, att hon länge tänkt på att inackordera sig, så-

som varande både billigare och i alla afseenden bättre, än att hafva eget hushåll. Men — hon sökte ett stilla hus, utan barn och om möjligt med trädgård (hon var så förtjust i trädgård) och framför allt med tillgång på bildande sällskap, och hvar finna ett sådant hus?

»Minsann blir icke det svårt nog,» menade Polla, satte ned sin tomma kopp och såg obegriplig ut.

»Jag vet också inte mer än ett i hela staden som förenar alla dessa fördelar,» log enkan, »men jag är rädd...»

»Tusen gånger välkommen, herr lektor! nå det var då riktigt snällt att komma så tidigt!»

»Är det för tidigt, kan jag gå igen,» skrattade lektorn och skakade enkans hand nätt och jemt så länge han inte kunde undgå det.

»Gå! o Gud, tala inte om att gå, då blir jag förtviflad... får jag servera en kopp varmt té?»

Lektorn hann ej svara innan syster Netten uppgaf ett högt rop, som om hon sett en orm, och när man dertill lägger att hon höll handen för ögonen och sjönk tillbaka i stolen, må man medge att det föreföll hemskt.

Lektorn trodde att han fått en spindel eller en gräshoppa på ryggen, vände och vred sig för att upptäcka fridstörarn, men blef i ögonblicket lika öfverraskad af ett annat, icke mindre gällt, utrop af Polla, som med detsamma rusade upp från sin stol, utropande:

»Och sådan har du gått genom staden!»

»Men hvad i Guds namn är det då?» sporde lektorn litet otålig.

Polla ryckte förtviflad ännu ett steg närmare och grep med båda händerna den stora virkade bordduk, som hängde på lektorns rygg, fasthållen af knapparne i hans bonjour.

»Evige Gud!» ropade hon bleknande och höll duken mot himlen som en anklagelse, »och detta är en författare och en »embetsman» som på så sätt gör sig till ett åtlöje för ett helt samhälle!!!»

»Det är förskräckligt!» sade Netten ännu med handen för ögonen.

»Tyckte inte jag att det släpade något efter mig när jag gick!» sade lektorn förvånad och flat.

»Anton! du slutar inte förr än du kommer i tidningarne,» skrek Polla och föll förtviflad ned på stolen med den osaliga duken i handen.

»Men kanske ingen märkt det,» tröstade den välvilliga enkan, i det hon bad lektorn slå sig till ro.

»Ingen märkt det! säg det bara, så släpar han ett lakan efter sig härnäst. Jo alla människor ha märkt det, alla ha sett det, derom kan du vara öfvertygad, Anton, och i detta nu skratta de ut både dig och oss. Nej, jag hade en aning... jag sade ju att jag borde blifvit hemma!»

»Nå tag då inte så hett, kära Polla,» bad lektorn. »Om också någon sett det, kan han väl förstå att det skett af misstag.»

»Men det hindrar inte att vi bli till ett åtlöje,»

sade Polla halfgråtande. »Nej, man kan aldrig släppa dig utom dörren utan att vara med. Hvad hade du på bordduken att göra i Guds namn?»

»Bättre att fråga hvad den hade att göra på mig,» sade lektorn skrattande, men i det hela ganska generad öfver den systerliga välmeningens rika ordflöde. »Den har fastnat i knappen när jag gick förbi bordet, det är ju klart.»

»Och den dumma Cilla se'n, som inte har vett att se efter dig,» beklagade Polla.

»Kors, jag är väl ingen barnunge heller,» förklarade lektorn, nu nästan litet het, d. v. s. så pass mycket som en så god själ kunde bli det. »Låt oss nu tala om något annat. Det hela tycks mig vara en menskelig sak, som nu kan vara afhandlad nog.»

»Ja, låtom oss glömma det,» suckade Netten, reste sig upp, gick bort till brodern och stoppade ned ett envist nattkappsband, som hade för vana att alltid sticka rätt upp i nacken. Och härvid kysste hon honom blidt på tinningen, hviskande: »Arme broder, som så litet är af denna verlden! Gud vare lof att du har oss!»

Huru vida lektorn instämde i hennes lofsång torde vara ovisst. Men hvad som var säkert deremot, var det, att han med förtjusning räddade sig undan systrarnas olyckliga och de öfriga äldre damernas skrattfulla miner, genom att, sedan han druckit té, följa enkans uppmaning att »skänka henne ett ögonblick innan de andra spelherrarne infunno sig».

»Jag ber er tusen gånger om ursäkt, mina vänner,» sade hon till sina gäster med det huldaste småleende; »det är bara en punkt i Schiller, om hvilken jag önskar upplysning.»

De äldre damerna begagnade nu tillfället att med flödande värtalighet prisa lektorns lycka, som egde två så omsorgsfulla vårdarinnor. De bådo dessa för allt i världen icke så mycket lägga på sinnet en sådan småsak som bordduken.

»Småsak!» utbrast Polla förtviflad; »han är tre alnar på hvart håll!»

»Om han också vore sju,» förklarade den ena damen lugnande, »betyder det ingenting. Lektorn är så ansedd både som människa och vetenskapsman, att han kan gå med hvad han vill på ryggen. Just hans distraktioner ge en så pikant anstrykning åt hela hans varelse.»

»Ja, om månens lysande, runda skifva icke hade sina skuggande punkter, skulle hon kanske till och med vara enformig,» försäkrade artigt den gamla damen, som haft svårast att dölja sin skrattlust.

»Och att hans små älskvärda misstag icke minska det intresse, han inger de unga damerna, är säkert,» inföll en annan fru, som hade en giftasvuxen dotter. »Min Julie säger alltid derhemma, att om hon är på en bal eller supé, försakar hon gerna hvarenda dans med de yngre herrarne, bara för nöjet af en stunds samspråk med lektorn. Det inverkar så fördelaktigt på hennes bildning och ädlare varelse, påstår hon. Och à propos bildning, söta Polla, ville

jag fråga dig om du tror att din bror har någon timme i veckan ledig. Min Julie har sådan fallenhet för engelska språket, och jag tror att under en skicklig ledning . . . »

»Nej, go'a du! Tycker du att Anton skulle ha tid till det!» menade Polla förskräckt. »För ingen del. Hans filosofiska verksamhet lemnar honom knappast tid att äta sig mätt, mycket mindre att ge privata lektioner.»

»I så fall få ni väl äta för honom också,» menade litet spetsigt den frågande, och erinrade sig lyckligtvis i hast, att inom deras lilla samhälle fanns en annan i nämnda språk bevandrad person, som till och med *sjelf* varit i England, och hvad bättre ville man begära?

Lektorn hade emellertid följt enkan in i det inre rummet, der hon anvisade honom en plats vid sitt skrifbord. Hon hade nämligen ett sådant, alldenstund hon gerna ville gå och gälla för en vitter dam. Hon skref långa öfversättningar, utan tvifvel högst förträffliga, men hvilka ännu ingen tidningsredaktör velat intaga som följetong, af skäl, som man lika så gernakan tiga med som tala om. Dessutom skref hon verser till solen, månen och stjernorna, till fiskar och foglar samt desslikes ock till sina vänner och väninnor på deras namns- och födelsedagar. Hon talade gerna i litterära ämnen och blef alls icke missnöjd om man misstänkte henne för att ha skrivit åtskilliga småsaker i landsortstidningarne under signaturer, dem ingen i den lilla staden kände till.

Hon sade vid sådana tillfällen icke precis ja, men icke heller afgjort nej; hon såg mystisk ut och kunde till och med ibland rodna vid dylika beskyllningar.

Nu bad hon, som sagdt, lektorn taga plats. Och lektorn tog både den och boken som låg uppslagen på bordet, höll den framför sina närsynta ögon och frågade helt lugnt:

»Är det någonting här i »die Kindesmörderin?»

»Gud!» utropade enkan och rodnade ända upp i hårfästet, i det hon hastigt tog boken från den förvånade lektorn. »Kan ni verkligen tro mig om att läsa ett sådant stycke?»

»Är det för svårt för frun?» frågade lektorn oskyldigt.

»För svårt,» stammade enkan; »ja, det är verkligen för svårt, det är mer än för svårt... Det är af högst slipprig beskaffenhet.»

»Äh, sådant pruderil!» utbrast lektorn med den rättframhet, som alltid utmärkte honom. »Dessutom,» fortfor han, »hur kan frun veta af hvad beskaffenhet stycket är, då frun icke läst det?»

»Har jag icke läst det!» höll enkan på att utropa: men ändrade det till: »Säger icke sjelfva rubriken att man gerna hoppar öfver det?»

»För ingen del,» bestred lektorn. »Och minst borde en qvinna förakta en annan qvinnas olycka, ånger och bot. Det är ett stycke af gripande skönhet. Hennes själskamp är så mästerligt skildrad, hennes kärlek har varit så litet beräknande, hennes ånger är så allvarlig och hennes förlåtelse efter allt

hvad hon lidit så rörande, att man skall vara kall som is för att ej på det högsta intagas af allt det sanna, det sköna i detta stycke. Läs om det, min fru, läs om det!»

»Nåväl,» hviskade enkan öfvervunnen, »efter lektorn, på hvars omdöme jag fullt litar, uppmanar mig dertill, skall jag verkligen en annan gång försöka att läsa det. Nu var det emellertid första versen i »Der Triumph der Liebe» jag önskade få förklara...

»Selig durch die Liebe
Götter — durch die Liebe
Menschen Göttern gleich!
Liebe macht den Himmel
Himmlischer — die Erde
Zu dem Himmelreich.»

Det måste vara något utomordentligt i denna vers, hvars andemening jag tycker mig fatta, liksom man fattar vindens susning i silfverpopplarne, men hvars bokstafliga uttydning, jag tillstår det uppriktigt, erbjuder svårigheter.»

»Hm!» yttrade lektorn tydligt ohågad. »Det der är ju icke så konstigt,» och härvid resolverade han meningen ord för ord, talade om sammandragna satsar etc. etc., allt till den grad öfverbevisande och likgiltigt, att enkans hjerta sjelft blef som en sammandragen sats. Det hela föreföll henne som när man plockar bladen af en nyss utsprucken skimrande blomma; man får reda på arten hon tillhör, på ståndare, pistiller och allt hvad de der lärda sakerna

heta, men — de fina blombladen ligga kringspridda, doftet är förflyktigadt; det är en lärdom mera och en njutning mindre.» Hon tackade och suckade, samt såg på den omöjlige med en blick, som borde trängt tvärs igenom ett vanligt hjerta.

Men lektorns måste varit ovanligt, att döma efter det lugn, hvarmed han ur fickan uppdrog sin blårutiga näsduk och aftorkade sina glasögon. Lika känslolöst aftorkar en kirurg sina instrumenter efter verkställd operation.

»Jag tyckte att det tog i dörren,» sade lektorn i det han åter påsatte sina glasögon. »Kanske ha vi prosten här.»

Ja, verkligen var det icke prosten, den äreförgätna människan, som varit gift två gånger och som nu kom i akt och mening att få sig ett parti whist.

Värdinnan gick honom med vanlig förbindlig känslighet till mötes och gaf honom återstoden af den brännande blick, som halkat förbi lektorns is-hjerta. De tre äldre damerna logo fryntligt mot den gamle hedersmannen och skakade hand med honom. Netten såg ned och rodnade, men i Pollas barska drag stod tydligt att läsa: »Närma dig icke! på mig är din konst förspild!»

Också gled han behändigt förbi hennes aflägsna soffhörn, endast helsande henne med en bugning. Hennes afmätta väsen hade aldrig behagat honom.

Snart infann sig äfven den tredje manliga gästen, och så, med den ena af fruarna som »fjerde man», begynte partiet.

Nu först började samtalet damerna emellan bli riktigt lifligt. Kortens fall mot bordet i nästgränsande rum, beledsagadt af de vanliga speltermerna, hade på fruntimren samma verkan, som annars i en dylik krets en musikalisk aftonunderhållning brukar hafva: det löste deras tungors band. Här hade en vanlig riksdag haft åtskilligt att lära. Ingen enda fråga bortlades, intet betänkande behöfdes; allt afgjordes genast och utan all apell. Diskussionen var öfver all beskrifning liflig, och de frånvarande fingo åtnöja sig med de närvarandes beslut.

Öfver tvänne nyförlofvade par uttalade samlingen de hemskaste profetior, och flickorna Ridders förklarade, som om allt det förfärliga i spådomen redan öfvergått kontrahenterna, att det icke var mer än rätt åt dem, då de voro så tokiga och gifte sig.

»Men om nu er egen bror en vacker dag faller på den idén?» frågade slutligen helt à propos en fru.

»Anton!» utropade båda systrarna — Netten en oktav lägre — »det är då alldeles omöjligt!»

»Men hvem vet ändå!» undrade frun.

»Och hvarför skulle Anton gifta sig, om jag får lof att fråga?» utropade Polla och spände upp sina ljusblå ögon till en fruktansvärd vidd, som om hon vädrat en fara. »Hvarför, det vill jag just veta? Har han ej ett ordentligt hem, får han ej allting som han vill ha det, står inte maten på bordet på klockslag, är han inte både hel och ren?»

»Och,» inföll Netten — alltid en oktav lägre — »har han icke af oss den varmaste, innerligaste kär-

lek, saknar han väl deltagande och ömhet om han så önskar? Ville vi icke offra vårt lif för hans lycka? ... hvem kan väl älska honom så som vi? ... Ingen ... ingen!»

»Anton behöfver inte gifta sig, så länge vi lefva,» afgjorde Polla, »och vi hoppas till Gud att lefva honom ut. Ingen hustru kan vara för honom hvad hans systrar äro, och det inser, Gud ske lof, Anton sjelf, om också främmande skulle misskänna oss...»

Nu blef det förklaringar och ursäkter utan ända, och flickorna Ridders — synnerligast flickan Polla — blefvo ej fullt belåtna, förrän man försäkrat dem att ingenting fullkomligare kunde finnas än de sjelfva, och att lektorn skulle vara nära nog ett vidunder af otacksamhet, om hans ögon någonsin vågade falla på en annan qvinna.

Men den som minst deltog i samtalet var värdinnan. Hon hade denna afton ovanligt mycket att bestyra. Också var soupén i högsta måtto lyckad. Alla berömde den utom lektorn. Och när nu enkan med sin blidaste röst frågade honom om hon ej fick bjuda litet mera maccaroni, ifall de smakade, inföll lektorn i det han skyndsamt expedierade den sista biten af en lamkotlett:

»Nej, jag tackar! Åh kors var det maccaroni och jag som åt dem för stufvad potatis!»

»Det går aldrig,» sade enkan förtviflad, sedan hon nigit för den sista gästen och läst sin dörr; »det går aldrig!»

»Kära Anton! se dig då för och knuffa mig inte i rännstenen!» förmanade Polla den stackars lektorn, som med en syster under hvar arm och hufvudet fullt af filosofiska tankar gick sin väg framåt så rätt han förmådde.

»Jaså, kära du, förlåt, förlåt! Men annars brukar du kunna stå emot sjelf.»

»Men nu vill jag inte, ser du, Anton, eftersom det går folk bakom oss. Kom då en gång ifrån dina eviga griller. Det är väl inte för mycket att du konvojerar hem ditt eget kött och blod.»

»Utan att det derföre behöfver gå uppåt vägarne,» ifyllde Netten, som denna gång blef förd mot ett rödmåladt plank på det Polla skulle undgå rännstenen. Men Nettens förebråelser hade aldrig någon skärpa. Med detsamma hon yttrade dem, lade hon vanligtvis helt vänskapsfullt sin smala hand på broderns arm.

»Ja, ni ä' så kinkiga också, så det är inte godt att reda sig med er,» sade lektorn halft förtretad, halft skämtande.

»Du har ondt i bröstet, Anton!» påstod Polla, oroad öfver denna upptäckt. »Du skall dricka isops-té i afton innan du lägger dig.»

»Förskona mig från ditt pjunk, kära Polla,» bad lektorn med tydlig förskräckelse för den utlofvade trakteringen. »Jag har inte alls ondt i bröstet.»

»Neka inte, Anton! jag hör tydligt hur det ross-lar. Herre min Gud! man skall få se att han blir sjuk. Pass på att han glömt yllegördeln. Du har

väl inte det, Anton?» frågade Polla, och tvärstannade midt på gatan.

»Seså, gå på då,» uppmanade lektorn, »jag har gördeln.»

»Ja, om jag bara kunde lita på det! Jag är rädd det är med den som med harullsvantarne jag stic-kade åt dig i höstas. De kommo i papperskorgen, som du mins, och derifrån i kakelugnen. Nej, med ett sådant stort barn som du kan man aldrig vara nog försiktig.»

»Det tycks så!» sade bror Anton med en suck af stilla resignation, i det han öppnade trädgårdsgrin-den och släppte in sina hulda vårdarinnor.

»Godnatt! jag sitter en stund här i trädgården,» underrättade lektorn och nickade åt systrarna, då dessa gingo in genom förstugudörren.

»Nej, Anton, du sitter inte i trädgården,» förklarade Polla bestämdt; »du sitter inte der och förkyler dig. Du går in och dricker isopsté, såvida du har ett hjerta.»

»Ja, käraste broder,» instämde Netten bedjande, »gå in för Guds skull, annars få vi ingen ro. Gör icke dem sorg som älska dig så högt!»

»Nej, nu går det för långt!» utbrast lektorn med en ton som han sällan begagnade, men som just derför aldrig förfelade sin verkan. »Gån in nu, medan det är väl, och låten mig vara i fred!»

Och härvid vände han de häpna systrarna tvärt ryggen och gick ned till mossbänken vid ån.

»Jo, det är ömhetens lön!» förklarade med för-

argelse Polla, i det hon något hårdt slog igen dörren efter sig. »Han är rysligt ondsint, den menniskan!»

Netten sade ingenting, men suckade tungt och gick efter en stor dubbelsjal, den hon bad Cilla gå ned till lektorn med och helsa att han för all del skulle taga på sig.

Men Cilla kom straxt tillbaka med sjalen på armen.

»Nå?» frågade båda systrarna med spändaste uppmärksamhet.

»Isch! han är grufsam när han sätter till!» fnyste Cilla och hängde sjalen på sin krok i förstugan.

Systrarna nickade stumt åt hvarandra.

»Jo,» utbrast slutligen Polla, i det hon höjde blicken mot taket, »när Anton kan vara så oregerlig hvad skola då icke andra männer vara? Nej, jag tackar min evige Gud, som bevarat mig åt mig sjelf!»

»Der ligger ett bref till fröken Polla derinne,» upplyste Cilla och pekade åt inre rummet.

»Ett bref! det var högst ovanligt,» menade Netten,

»Ja, säj det!» instämde Cilla lika förvånad.

»Tag hit!» befallde Polla. »Och du, Cilla, gå ut i köket och gör upp eld. Du skall koka isopsté, som lektorn skall ha när han kommer in. Vi lägga oss inte förr än han kommer. Somna inte från elden, då får du med mig att göra.»

Cilla gick ut med full föresats att hålla sig vaken, om hon också för ändamålet skulle nypa sig i

armarne. Hon visste noggsamt hvad det betydde att »få med fröken Polla att göra». Lektorn satt emellertid dernere och njöt af stundens frihet, en njutning likväl något förbittrad af tanken på hvad han dagligen led af deras ömhet, som med maggördlar, isopsté och harullsvantar hotade att af pur välmening taga lifvet af honom. Det gick en ryslig tanke genom hans själ — en tanke på flyttning från denna outtröttliga vård. Han kunde söka sig en plats vid en annan skola, i en annan stad, i ett annat hörn af verlden, hvar som helst, der han blott finge vara i fred med sina böcker och sina tankar. Men så kom för honom hans mors bild, hennes böner att han mot de värnlösa systrarna skulle vara en god broder, och så veknade sinnet igen och han nästan förebrådde sig att han nyss varit så »svår». Kunde han icke dricka det välsignade téet då, efter han dermed gjorde två människor lyckliga och eftersom det i alla fall var oskadligt...

Och bäst han så satt och höll på att ångra sin häftighet, kommo båda systrarna, som det tycktes helt försagda, gången utför och ned till mossbänken.

»Du skall inte bli ond, Anton,» började Polla helt blidt, »men saken är den att vi fått ett bref af ganska stor vikt och vi ville så gerna bedja dig komma in och höra det, samt säga din tanke...»

Lektorn steg upp, Hans vrede var fullkomligt borta. Han hade ju fått sin vilja fram; han hade visat att han kunde trotsa... och nu kommo systrarna med någonting nästan ångerfullt i sin ton...

det var icke utan att detta litet smickrade den gode lektorn. Men detta skulle ingen märka.

»Vi gå väl in då,» sade han afgörande och satte på sig en min, som om aldrig någon annan regerat huset än han.

Och systrarna voro nog kloka att finna detta alldeles i sin ordning.

Men när de väl fått sin skatt innanför dörrn, läste Polla förstugudörren i dubbelt lås och stoppade till yttermera visso nyckeln i sin egen ficka, för den händelse att Anton åter skulle få ett anfall att vilja njuta af nattluften.

Och nu tändes lampan och lektorn satte sig i gungstolen midt på den hvita katten, som han icke såg, for upp helt förskräckt vid dennes nödrop och satte sig igen då platsen blifvit ledig, utan att syster Polla, kattens höga skyddspatronessa, fann för godt att yttra ett enda förebrående ord. Det var tydligt att något viktigt var på färde.

Och så lästes brefvet, hvarefter följde en liflig öfverläggning och sist ett beslut att hon om åtta dagar skulle få komma.

Hvilken hon?

Jo, en ung flicka om 22 år, dotter till en sykonens kusin, som bodde tolf mil derifrån. Den unga flickan, nyligen förlofvad med en brukspatron D., hade fått ondt i knäet, för hvilken åkomma läkarne

föreskrifvit gyttjebad. Som nu — hvilket vi glömt att nämna — vår omtalta lilla stad utom många andra välsignelser hade rik tillgång på den ypperligaste gyttja, tyckte »kusinen» att det vore särdeles roligt om hennes lilla Betty kunde under badtiden och kanske någon månad derutöfver få vara i slägingarnes värderade hus etc. etc.

Sådant var förslaget, mot hvilket lektorn haft ingenting alls att invända. Tvärtom var han den förste att gilla det. Om de få ännu ett föremål att vårda, tänkte den hedersmannen, slipper jag kanske någon gång undan.

Och systrarna — hvad tänkte de?

»Nu ha vi,» sade Polla, sedan de ingått i sitt gemensamma sofrum, vaktat Anton för efterhängsna fruntimmer i så många år, att det skall bli riktigt godt att få någon som ibland aflöser oss. Aldrig ha vi kunnat gå ut tillsammans, du eller jag, förr än antingen Sophie Sedbom, Malin Fuhre eller Julie Rehman varit här i något ärende, att icke räkna alla dem vi förut tröttat ut med vår vaksamhet.

»Ja,» medgaf Netten, »det blir lugnt, så mycket mer som lilla, snälla Betty, efter hvad hennes mor skrifer, icke kan gå ut, utan nödgas hålla sig stilla. Då har Anton både sällskap och vakt, hvilket senare vi dock få akta oss att låta honom ana. Han skulle ej förstå vår ömhet. Men icke ångrar jag den möda jag alla dessa år haft. Då man föresatt sig ett mål är intet offer för stort. Och hvilket mål kan

vara skönare än att rädda en älskad broder från ett olyckligt äktenskap?»

»Och olyckliga bli de alla,» sade Polla och påsatte nattmössan. »Om Anton gifte sig, skulle han ej mera ha något hjerta för sina systrar. Nej tack! Vår är han och vår skall han på Guds makt förblifva. Det blef min död om han skulle vända sin håg till någon främmande.»

»Min äfven», förklarade Netten. »Han och du äro för mig det enda på jorden.»

Och härmed lade sig de båda systrarna att sofva de rättfärdiges sömn.

Tre månader hade fortgått sedan den märkvärdiga dag då beslutet fattades; nästan lika länge hade den nya medlemmen af familjen varit inqvarterad i det röda husets ena gafvelrum och hela företaget hade utfallit till allas belåtenhet.

Betty var så blid, så vänlig och intagande; litet sorgsen kanhända och mera tyst än som var förenligt med faster Pollas tycke, »men, herre Gud!» ursäktade denna, »det är icke så godt då man inte är frisk och då fästmannen är långt borta...» Öfver denna förlofning hade fastrarna icke ett ord att säga.

Netten hade endast ett emot den »för söta flickan»; hon fann henne nämligen något sluten, synnerligast hvad gällde förlofningen, om hvilken hon

nästan aldrig yttrade sig, ehuru modren i sitt bref förklarade att dottern gjorde ett lysande parti. Men ringen, den breda gyllene ringen, satt der i alla fall troget och det var hufvudsaken, och lika troget satt den unga flickan hos »farbror Anton», då de båda systrarna gingo ut i staden, vare sig på uppköp eller nyhetsfångst.

Betty var invigd i fastrarnas stora plan att bevara farbror Anton från ondo, och hade lofvat att göra sitt bästa dervidlag, på samma gång hon leende förklarade att »farbror såg minsann inte ut att tänka på dylika saker.»

»Om han inte ser så ut, är det oss han har att tacka därför,» sade Polla stolt, tilläggande ett par toner lägre: »men man kan ändå ej vara nog försiktig!»

Farbror Anton fann sig obeskrifligt väl i Bettys närhet. Åsynen af hennes unga vackra ansigte gjorde honom godt, han som dagligen sett omkring sig bara ålderdom och fulhet. Klangen i hennes röst smekte hans öra och påminte honom ännu tydligare om ett lyckligt fordom. Då hennes lilla fina hand lades på hans axel och hon frågade om morgnarne: »får jag servera farbrors kaffe nu?» hade det händt ett par gånger att lektorn med en viss andaktsfull beundran tittat på sned upp till denna täcka hand, så olik syster Nettens, som dock, jemförd med Pollas och Cillas, varit en silkesvante...

»Hvad qvinnan dock kan vara för en fager skapelse!» hade då lektorn tänkt inom sig, i det han

stigit upp och följt Betty de få stegen till kaffebordet.

En sanning är dessutom att hans distraktioner icke kommo så ofta på som fordom. Gud vet hvad den Betty hade för små trolska manér, men aldrig hade lektorn så undsluppit föreläsningar inom hus som nu. Händes någon gång vid bordet att han tog gaffeln i akt och mening att fördjupa den i sin sopptallrik, undansnillades den så behändigt af en liten fin hand, som i stället ditsmög en sked. Då vaknade han upp, smålog åt sin lilla tjensteande och utbytte med henne en blick af hemligt, oskyldigt förstånd, osedd af Polla, som nu för tiden ofta hördes yttra att hennes årslånga förmaningar *äntligen* tycktes vilja bära frukt. Bordduken fick ju ligga qvar på bordet. Anton gick icke mera med något otillbörligt hängande på ryggen, han satte sig icke så ofta på katten som förr, nattkappsbanden pekade icke vidare mot himlen — var icke allt detta lugnande tecken?

Också lugnade sig de båda systrarna till den grad, att de dubbelt mot fordom njöto af sällskapslivets behag, under det deremot bror Anton blef ännu mera osynlig. »Men det är derföre att han tänker på något nytt,» ursäktade honom med en viss förlåtlig stolthet Polla, då han gång på gång uteblef.

Hvilken behaglig tid detta var för »flickorna Ridders»! Netten träffade den hyggliche prosten ett par gånger i veckan och Polla såg vid kalaserna sitt ord och sitt domslut så respekteradt, att hon hade intet öfrigt att önska.

Och Betty då?

Betty gladdes i sin själ hvar gång fastrarna voro borthjudna. Det var då så lugnt och stilla i hemmet. Det eviga gnatet på farbror Antons små oförargliga misstag hade pinat henne nog. Hon bemödade sig på allt sätt att förebygga det, hvilket också numera nästan lyckats. Ack, denne farbror Anton! hur god och snäll var han icke mot henne och mot alla, huru bildad och kunskapsrik, och att då se honom så pinad och plågad af den småaktiga välmeningen hos hans närmaste. Hon såg visserligen längre och djupare i saker och ting, denna unga flicka, än de sågo, som under många års förlopp känt de tre syskonen och som trodde det vara brist på kraft hos lektorn, att han så underkastade sig det husliga väldet. Betty visste förvål att ingen, icke alla världens Pollor tillsammanstagna, skulle förmått farbror Anton att en hårsman afvika från hvad han ansåg sannt och rätt. Var väl en sådan karakter svag? Och att han icke gick bröstgänges till väga med sina egna systrar, som han dock visste i grunden voro så fästade vid honom, räknade hon honom snarare till förtjenst. Hon hade dock ett par gånger i början af sin dervaro sett att han *kunde*, när de blefvo allt för oresonligt välmenande, afväpna dem. Ja, summan af allt var att farbror Anton var för henne inbegreppet af allt möjligt godt, och när han med en blick ur sina milda ögon stundom tackade henne för hennes alla små tjenester, ilade en glädjekänsla genom hennes själ.

Och hennes väsen åter var så ljufligt och stilla,

att lektorn dervid kände sig till mods som när han om somrarne var med sin kära bok ute i naturen och vinden smekte hans kind, utan att därför fråga: »Märker du hur väl jag vill dig?» Det var ett blomsterdoft i hennes närhet, ett solsken i hennes blick, som underbart värmde.

Deraf kom sig att lektorn mer än en gång tänkte för sig sjelf: om ej mina ungdomsdrömmar gått i qvaf, kunde jag nu egt en sådan dotter!

Det återstod numera endast fjorton dagar till Bettys afresa. Det var en varm och vacker afton i augusti och fastrarna, oaktadt klockan var nära 10 på aftonen, voro ännu icke återkomna från en tillställning dit de varit bjudna.

Månen uppgick klar öfver trädtopparne och speglade sitt blida anlete i ån, hvars vatten sakta krusades af en sval aftonvind. Resedan doftade och en näktergal lät höra några melodiska slag från en hagtornsbuske på andra sidan ån. Allt tycktes vara försänkt i en stilla frid.

Men på mossbänken satt Betty ensam och grät, grät förtvifladt, viss om att åtminstone nu icke bli störd, ty af farbror Anton hade hon redan tagit god natt och fastrarna, då de kommo hem, skulle tro henne ha gått till hvila.

Och hvarför grät hon då?

Emedan hon skulle lemna den vän hon här så högt värderade, och återvända till en mor, som aldrig förstått sin dotter, och till en fästman, som hon aldrig älskat, utan den hon endast på modrens upprepade

böner och föreställningar nästan tvingats att gifva sitt ja.

Må det vara nog ordadt om denne fästman, då man säger att han, fullt medveten om att Betty aldrig kunde älska honom — ty deraf gjorde hon för honom ingen hemlighet — dock varit outtröttlig i bemödandet att vinna henne och skrottat åt hennes motvilliga känslor, fullt öfvertygad att »de nog skulle ge med sig».

För allt detta grät Betty nu och trodde att endast Gud och naturen voro vittnen till hennes tårar.

Huru stor blef då icke hennes bestörtning, då tvänne vänliga händer drogo hennes egna från de tårdränkta ögonen och en väckande stämma frågade:

»Käraste mitt barn, hvad fattas dig?»

Ack, det var han, den vännen som hon värderade högst af alla.

Och de förnyade deltagande uppmaningarne af honom kunde Betty icke motstå.

Med sin lilla hand hvilande i hans båda, med sitt öga blickande upp till honom, satt hon der, en bild af det barnsliga förtroendet, och snart visste han allt som tyngde på hennes hjerta. Att hon ej förrådt sig för fastrarna var helt naturligt.

Pollas barska yta hade afskräckt henne från ett förtroligare närmande och Nettens osäkra väsende behagade nästan ändå mindre.

»Det är ovärdigt att vilja tvinga dig,» utropade han med ovilja. »Du skall genast återsända ringen.

Hvad har då den karlen för hederskänsla, efter han vill tilltvinga sig hustru!»

»Men jag törs ej komma hem sedan,» klagade Betty, »mamma skall aldrig förlåta mig detta.»

»Komma hem!» eftersade lektorn liksom uppvaknande. Det var tydligt att han alldeles glömt bort att en hemresa skulle komma i fråga.

»Ja, komma hem,» suckade Betty, »och hem måste jag inom fjorton dagar.»

»Betty,» sade lektorn allvarligt och med en egen brytning i rösten, »det är ju ditt fulla ansvar att du icke vill ha din fästman?»

»Denna boja tynger mig som bly,» snyftade Betty och vred på den breda ringen, som dervid föll af fingret och rullade ned på gången, utan att hon böjde sig ned för att upptaga den.

»Och du vill icke hem?» sporde lektorn ännu saktare.

»Ack nej. Jag är så rädd.»

»Vill du bli hos oss... hos *mig*?» frågade han och tryckte ömt den lilla hand han höll i sin.

»O, om jag det finge!» utropade Betty med strålande blick.

»Men du måste bli hos mig för alltid,» hviskade lektorn, »du får icke rymma bort, aldrig öfvergifva mig; du måste bli... bli min hustru! Är det väl möjligt att du vill det, Betty!»

»Om jag vill!» utbrast Betty med hänförelse och föll i de trofasta armar, som öppnade sig för henne. »Men,» hviskade hon, »är det väl möjligt att farbror

... att ... du kan vara nöjd med en så obetydlig varelse som jag?»

»För mig finnes numera i verlden ingenting så kärt som du,» svarade lektorn rörd; »du är det bästa, det ljufvaste jag vet. Du är min sköna ungdomsdröm förverkligad!»

I detta ögonblick hördes bakom dem ett rop så genomträngande, att det lyckliga paret förskräckt for upp.

Det var Pollas röst, det var hennes välgångsönskan till det förbund hon kommit försent att hindra.

Följande dag måste läkaren tillkallas. Polla Ridders hade häftigt insjuknat, hon låg i yrande feber och ingen mer än Netten och Cilla fingo tillträde till hennes sjukrum. De ord som oupphörligt under yrseln undsluppo Polla voro: »orm som jag närt vid min egen barm!»

Nettens mildare lynne tog en annan utväg. Hon grät, grät natt och dag. Hon hade ju förlorat det ena af de båda föremål som hon älskat mest i verlden och hur det skulle gå med det andra var minn sann oafgjordt.

Lektorn och Betty voro numera lemnade alldeles åt sig sjelfva. De fingo ensamma intaga sina måltider. Ingen Netten syntes. Det var en svår tid, och Betty funderade med allvar på att resa hem, men vid blotta tanken derpå blef lektorn utom sig.

»Det sker icke,» förklarade han bestämdt. »Jag har en gång vant mig vid mitt Eden. Tillslutes detta kan jag icke lefva.»

Ja, hvad mera är att säga?

Polla tillfrisknade till kroppen. Själen var krossad, påstod hon, och skulle så förblifva. Lektorn hade en het dust ännu att utstå med systrarna, innan det blef afgjort hvar han och de under förändrade förhållanden skulle bo. Polla sade att hon kunde bo under jorden, det gjorde henne detsamma, bara hon slapp att se dem som mördat hennes lycka, och Netten grät och sade att der Polla bodde, der bodde hon. Båda beslöto sig emellertid tillsvidare att bo ofvan jord, men på inga villkor qvar i detta deras sköflade paradys.

Alltså hyrde dem lektorn en liten vacker våning midt i staden, så de skulle ha nära till alla sina vänner, men det visade sig att dessas antal minskades för hvar dag, så snart lektorns förlofning blef bekant, och det blef den snart nog.

»Jo, jag tackar,» sade Julies mamma med harm, »det var inte under Polla hela sommarn sade att han »tänkte på något nytt». En sådan gammal tok! Det skulle också vara en sådan der liten landtlolla, som skulle taga honom. Det enda verkliga nöjsamma härvidlag är att systrarna, de gamla pepparblommorna, blifvit lurade.»

Den svärmiska enkan upphörde totalt med Schiller, sade att lektorn sjunkit betydligt i hennes akt-

ning efter ett sådant val, sökte aldrig mer svalka hos »flickorna Ridders», och sjöng i skymningen med svag röst och starkt ackompagnement: »Nej, det är slut, ty se'n kärleken ljugit» etc. etc.

Lektorns lilla hem var förtjusande och han sjelf öfver all beskrifning förtjust, till stort men för filosofien. Cilla hade följt sina gamla matmödrar och ersattes hos det unga paret af en tjensteflicka med riktig näsa och hyggligt utseende, och för öfrigt i sitt uppförande lika oklanderlig som Cilla. Hvarken Polla eller Netten hade bevistat brodrens bröllop och den förra lät på ett helt år icke se sig inom hans dörr. Första halfåret var äfven Netten derstädes osynlig, men det andra tillät henne Polla att hysa mildare känslor, eftersom det ändå kunde vara roligt att höra hurudan ordning — eller kanske rättare oordning — det rådde i det nya hemmet. Staccars Anton! han fick väl hvarken mat eller vård.

Då lektorns lilla son året derpå skulle döpas, gick lektorn sjelf upp till systrarna och bad dem öfvervara festen.

»Aldrig!» sade Polla och vände sig bort. »Jag är en människa med karakter. Må Netten gå; hon har alltid varit ett rö för vinden!»

»Men då blir min glädje bara half,» svarade lektorn, som var ålagd af sin lilla hustru att göra allt för att tillvägabringa en försoning. »Och så om du komme», tillade han, »vore det ett godt förebud för min lille Pauls lycka...»

»Skall han heta Paul?» frågade Polla och vände sig till hälften om mot brodern.

»Visst skall han det,» svarade denne. »Han skall heta så efter dig, som i så många år varit mig en kär syster och vårdarinna. Och det skall han heta antingen du gör mig den glädjen att komma eller ej.»

Då smälte det islager som sårad fåfänga och egoism låtit frysa till kring Pollas hjerta, smälte till varma tårar, och hon räckte honom sin hand till tecken att allt var åter godt dem emellan, och det blef en fest med glädje och gamman.

Efter den dagen lefde svägerskorna i den största endrägt, men ingen af dem talade om att flytta tillsammans, utan tyckte bäst vara att ha det på den nya foten. Att detta kloka beslut var anledningen till den bestående endräkten säger icke jag, men tror att all verldens svägerskor göra klokt i att följa exemplet.

Nå, hör jag frågas, lektorn kom väl under toffeln förstås, han tycktes ha anlag för det?

Icke ett grand han mer än andra männer, dem inberäknade, som röka, dricka, spela kort, anropa underjordiska makter, och räkna qvinnan för ett oting och som le vid talet om toffel och tänka att blott *de* äro fredade...

Ack, de kunna gerna le, ty de *se* icke den förhatliga persedeln, emedan hustrun, om hon är klok, alltid då hon har toffeln i hand smyger sig bakom sin herr man...

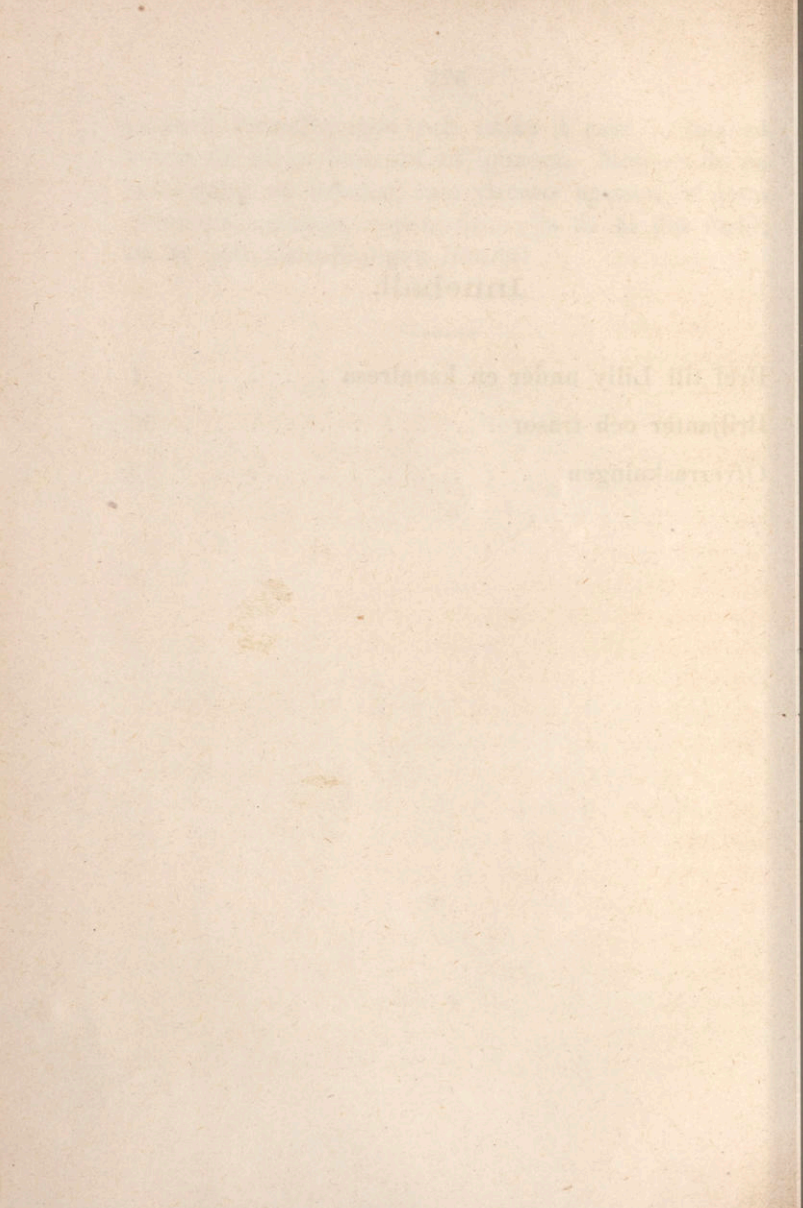
Ett enda litet lätt slag i nacken och vips lyda

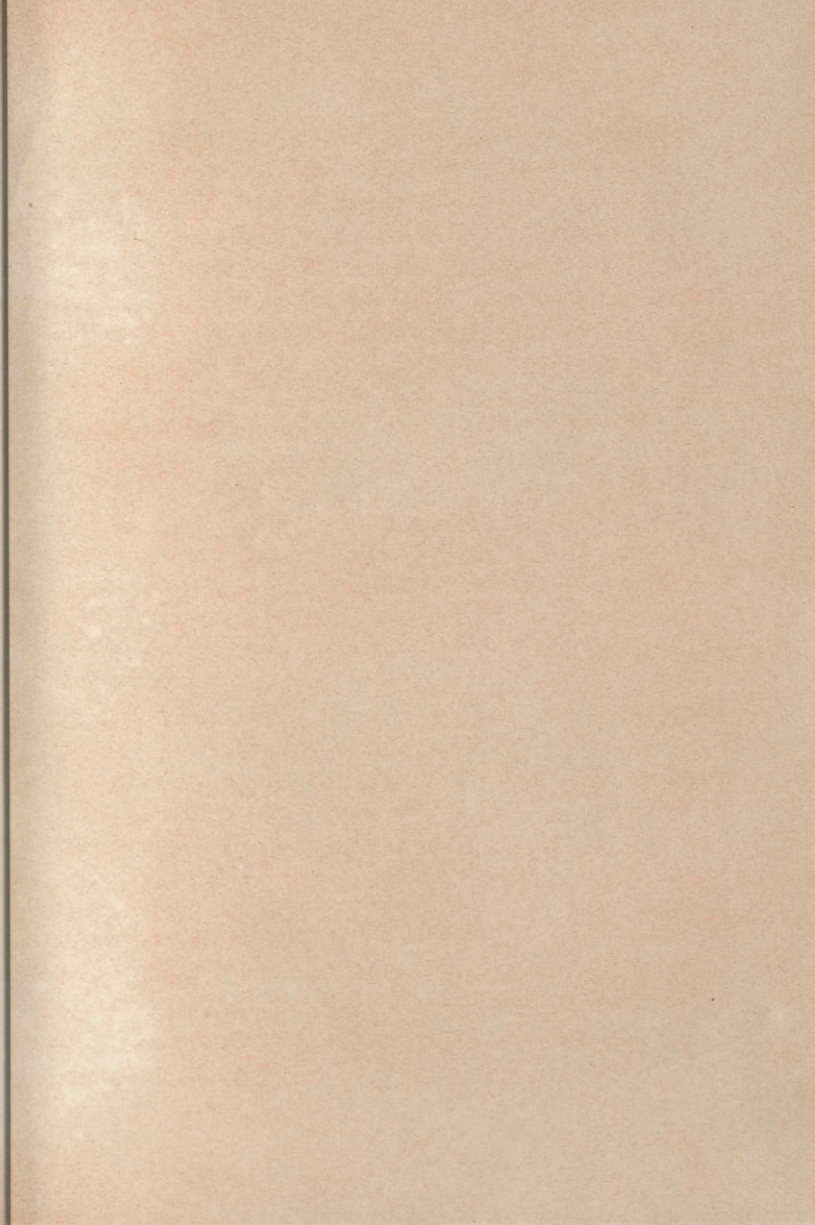
männen förtrollningen och nicka i takt... och så kunna de nicka hela sitt lif igenom. Men se de en enda gång så mycket, som yttersta spetsen af detta qvinnans mäktiga vapen, då... ja då är det förbi; då är hela förtrollningen bruten!

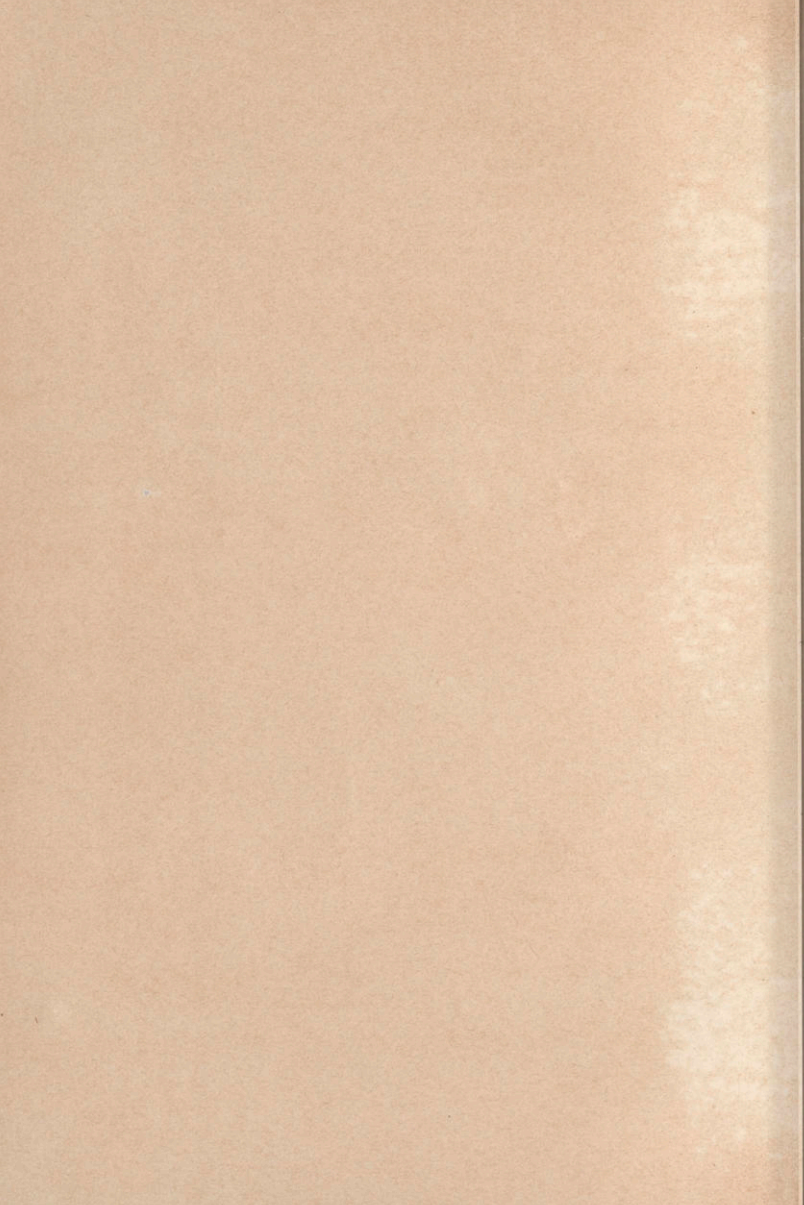

Innehåll.

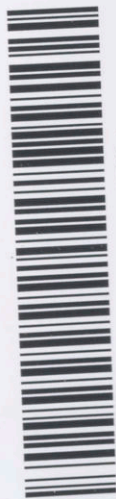
Bref till Lilly under en kanalresa	1.
Briljanter och trasor	56.
Öfverraskningen	83.

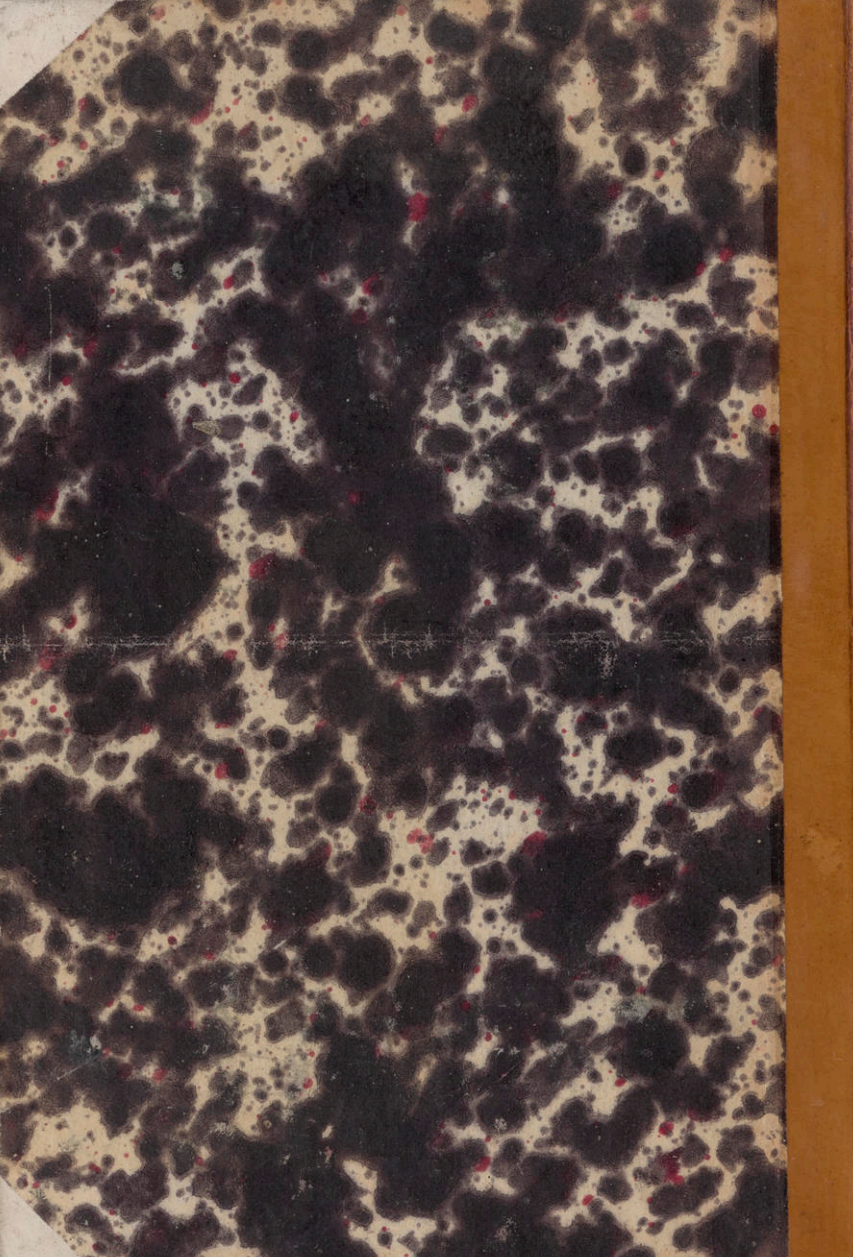

Uppsala universitetsbibliotek

16000003054701

WETTER

GRUND.

Blomman

för

Dagen.

Sthm

1868.